PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 40 lir

Leto XXII. Št. 110 (6397)

TRST, torek, 10. maja 1966

URADNO SPOROČILO V PEKINGU

Včeraj popoldne je eksplodirala tretja kitajska atomska bomba

Uradno poročilo pravi, da je «vsebovala termonuklearne snovi» - Dolga uradna izjava izkorišča priložnost za nov napad na Sovjetsko zvezo Izjava Deana Ruska in britanskega zunanjega ministrstva - Delegati na ženevski konferenci obsojajo nadaljevanje poskusov

PEKING, 9. — V Pekingu so danes javili, da je danes ob 16. uri po pekinškem času eksplodirala v zraku nad zahodno Kitajsko tretja kitajska jedrska bomba.

Agencija «Nova Kitajska» je objavila naslednje uradno sporočilo: «Ob 16. uri po krajevnem času 9. maja 1966 je Kitajska z uspehom preizkušala nad svojimi zahodnimi področji jedrsko bombo, ki je vsebovala termonuklearne snovi. Ta preizkusna jedrska eksplozija pomeni nov važen uspeh kitajskega ljudstva pri njegovih naporih za nadaljnjo utrditev narodne obrambe in za zaščito varnosti sveže dežele ter miru na svetu. Poleg uspeh tega atomskega poizkusa so zagotovili kitajska ljudska osvobodilna vojska, kitajski znanstveniki in tehniki ter široke plasti delavcev in funkcionarjev, ki so pod pravilnim vodstvom komunistične stranke in visoko dvigajoč veliko rdečo zastavo Maocetungove misli, dali prednost politiki, so se držali štirih prednosti, ustvarjalno so proučili in uveljavili dela predsednika Maocetunga, so izvajali politiko zaupanja v same sebe in v trdo delo ter so sprostili duha kolektivne modrosti, kolektivnih naporov in navdušenega sodelovanja, združujoč voditelje, izvedence in množice ter spodbujujoč ljudsko izobrazbo, raziskovanje in proizvodnjo. Gre za veliko zmago splošne linije partije, ki temelji na socialistični graditvi. Gre za veliko zmago za tri velika revolucionarna gibanja razredne borbe, borbe za proizvodnjo in za znanstveno preizkušanje. Gre za veliko zmago Maocetungove misli.

Centralni komite kitajske komunistične stranke, državni svet in vojaška komisija centralnega komiteja partije izrekajo prisrčne čestitke vsem poveljnikom in borcem ljudske osvobodilne vojske, ki so sodelovali pri teh poskusih, in vsem delavcem, inženirjem, tehnikom, znanstvenikom in drugemu osebju, ki so prispevali k poskusu. Izrekajo upanje, da bodo vsi podvojili svoje napore in dosegli nove trajne uspehe v borbi za nadaljnjo okrepitev in za modernizacijo narodne obrambe naše dežele.

Namen, ki ga Kitajska ima pri izvajanju potrebnih in omejenih jedrskih poskusov in pri razvijanju atomskega orožja, je protiviti se jedrskemu izsiljevanju in grožnjam ameriškega imperializma in njegovih sodelavcev, kakor tudi protiviti se sodelovanju med ZDA in Sovjetsko zvezo za ohranitev jedrskega monopola in za sabotiranje revolucionarnih borb vseh zatiranih narodov. Atomsko orožje v rokah kitajskega ljudstva predstavlja veliko spodbujanje narodom, ki se junaško borijo za svoje osvoboditev, in predstavlja tudi nov prispevek k obrambi svetovnega miru.

V času eksplozije prve in druge kitajske atomske bombe je vlada Kitajske ljudske republike že objavila izjave, v katerih je obrazložila temeljno stališče Kitajske glede atomskega orožja in je konkretno predlagala sklicanje konference na vrhu med vsemi državami sveta, da bi razpravljali o popolni prepovedi in popolnem uničenju jedrskega orožja

Od tedaj je ameriški imperializem, ne oziraje se na izjave kitajske vlade, se dalje razvijal in množično proizvajal različno atomsko orožje, je še dalje razširil svoja atomska oporišča na vsem svetu in je pospešil svoje jedrsko izsiljevanje in svoje grožnje proti Kitajski in proti vsemu svetu. Edini namen Kitajske pri razvijanju atomskega orožja se istoveti z obrambo; in njen končni smoter je odprava atomskega orožja. Se enkrat slovesno izjavljamo, da Kitajska ne bo v nobenem trenutku in v nobeni okoliščini prva uporabila jedrskega orožja. Kitajsko ljudstvo iskreno upa, da ne bo nikoli jedrske vojne.

Globoko smo prepričani, da se jedrski spopad lahko prepreči s pogojem, da vsi narodi in miroljubne dežele skupno delujejo in vztrajajo v borbi. Kakor v preteklosti bosta kitajsko ljudstvo in kitajska vlada vodili dosledno borbo skupno z vsemi drugimi narodi in miroljubnimi deželami za plemeniti smoter popolne prepovedi in popolnega uničenja jedrskega orožja.»

V manj kakor dveh letih je Kitajski uspelo povzročiti eksplozijo atomske bombe, okrepljene s termonuklearnimi elementi, ki pomeni zanjo pomemben in važen napredek. Med prvim in drugim poskusom je poteklo sedem mesecev, med drugim in tretjim pa skoraj eno leto. Toda napredovanje pri tretjem poskusu v veliki meri poplačuje počasnost ritma eksplozij. Jasno je, da Kitajska odločno nadaljuje svoj program atomske oborožitve, ne oziraje se na proteste svojih nasprotnikov in svojih prijateljev

Prva eksplozija 16. oktobra 1964 je pokazala, da so za bombo uporabili obogaten uran. Od vsega začetka je Kitajska preskočila fazo bombe na plutonij, ki so jo bile morale vse druge države premagati, preden so prišle do bomb z obogatenim uranom. Moč prve bombe je znašala po ocenitvah znanstvenikov 20 kiloton, to je 5 kiloton več kakor bomba, ki so jo odvrgli na Hirošimo.

Druga eksplozija je nastala 14. maja 1965 in je imela moč 70 kiloton. O prvi eksplozji so snemali barvni dokumentarij, ki pa so ga do sedaj prikazovali samo na Kitajskem.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja Marshall Wright je prebral časnikarjem izjavo, v kateri je rečeno, da je bila moč tretje eksplozije na splošno enaka prejšnjima dvema. Toda nadaljnje ocenitve bodo mogoče, ko bodo zbrali vzorce v atmosferi in jih analizirali.

Izjava obsoja ta jedrski poskus in dodaja: «ZDA znova poudarjajo svoje obrambne obveznosti v Aziji ter zagotovila predsednika Johnsona od 18. oktobra 1964 o naši močni podpori državam, ki ne skušajo pridobiti lastnih jedrskih sil, če bodo potrebovale pomoč proti nevarnosti izsiljevanja.»

Ameriški državni tajnik Dean Rusk je izjavil, da bi kitajski jedrski poizkus mogel imeti skrajno resne posledice v mednarodni politiki. Tajnik za obrambo McNamara je izjavil, da nikakor ni moč domnevati, da Kitajska ne bi mogla izdelati izstrelkov za srednjo in dolgo razdaljo za prenašanje vodikovih bomb. Pripomnil pa je, da gre za dolgoročno možnost.

Profesor Harold Urey, ki je bil med strokovnjaki, ki so dosegli prvo termonuklearno spojitev, pa je izjavil, da je mnenja, da bo Kitajska potrebovala še štiri leta, preden bo lahko razpolagala z vozili, da bi lahko spuščala svoje novo orožje.

Britansko zunanje ministrstvo je objavilo izjavo, v kateri pravi, da «je obžalovanja vredno dejstvo da so Kitajci, prezirajoč svetovno javno mnenje, sklenili napraviti ta novi poizkus, ki bo okužil ozračje».

Delegati ženevske razorožitvene konference so nocoj obsodili kitajsko eksplozijo. Neki indijski delegat je izjavil, da to potrjuje «naša opozorila glede nujnosti preprečitve širjenja jedrskega orožja med državami, ki to orožje že imajo, in glede nujnosti, da se pogodba proti širjenju jedrskega orožja poveže z razorožitvenimi ukrepi».

Predstavnik japonskega zunanjega ministrstva je nocoj izjavil, da je tretja kitajska atomska eksplozija obsojanja vredna in to tembolj, «ker je vsebovala termonuklearne snovi, kar ji daje značaj vodikove bombe».

VČERAJ V TEL AVIVU

Ponovne demonstracije proti Adenauerju

TEL AVIV, 9. — Včeraj popoldne je 200 bivših partizanov in borcev demonstriralo v Tel Avivu pred hotelom, kjer je bil sprejem na čast bivšemu kanclerju Adenauerju, ki je na obisku v Izraelu. Hotel je stražila policija, toda kljub temu so se demonstranti Adenauerju približali, ko je prihajal in metali letake. Policija je številne demonstrante aretirala. Na letakih je pisalo: «Pokažite Adenauerju, da v Izraelu ni dobrodošel». Proti Adenauerju so demonstrirali tudi visokošolci, ki so se spopadli s policijo in sklenili, da bodo stavkali v znak protesta proti brutalnosti policije. Vlada je sklenila začeti s preiskavo o ravnanju policije z visokošolci med Adenauerjevim obiskom na univerzi prejšnji torek.

Vesolje

NEW YORK, 9. — Ameriški predstavnik v OZN Goldberg je izročil glavnemu tajniku OZN U Tantu besedilo predloga, ki ga je sporočil predsednik Johnson v soboto glede sklenitve pogodbe, ki naj zagotavlja uporabljanje Lune in drugih nebesnih teles izključno v miroljubne namene. Goldberg je pozval predsednika komisije OZN za miroljubno uporabljanje vesolja, naj v najkrajšem času skliče pravni pododbor te komisije, ki naj bi pripravil načrt pogodbe.

BRUSELJ, 9. — Britanska kraljica Elizabeta in njen mož princ Filip sta prispela danes na petdnevni uradni obisk v Belgijo.

Praznovanje obletnice zmage

Vojaška parada v Pragi - Izjave Rapackega in članek Malinovskega

Predsednik de Gaulle pred grobom neznanega vojaka ob 21. obletnici zmage

PRAGA, 9. — Ob 21. obletnici osvoboditve Prage je bila danes v češkoslovaški prestolnici vojaška parada ob navzočnosti predsednika republike, tajnika stranke, članov vlade in diplomatov.

Minister za obrambo Lomski je v svojem govoru ugotovil, da so sile reakcije povečale svojo dejavnost proti miru in napredku, ter je ostro obsodil ameriški napad na Vietnam.

Poudaril je nato, da češkoslovaško ljudstvo skupno s Sovjetsko zvezo in z drugimi socialističnimi državami pomaga vietnamskem ljudstvu. Nato je izjavil, da ima diplomatska dejavnost bonske vlade samo namen ustvariti okrog njene politike dozdevnost miru, ki pa je lažna. Pripomnil je, da gre samo za nov izraz starih revanšističnih in militarističnih teženj

Nato je minister poudaril potrebo krepitve obrambe in prijateljstva s Sovjetsko zvezo in z drugimi socialističnimi državami.

Predsednik Novotony je v svojem govoru ugotovil visoko tehnično in politično pripravljenost češkoslovaške vojske. Pripomnil pa je, da bi bili zadovoljni, če ne bi bilo treba nikoli uporabljati orožja, ker češkoslovaška politika temelji na miroljubnem sožitju, na razumevanja med narodi ter na pravičnosti in napredku na svetu.

VARŠAVA, 9. — Poljski zunanji minister Rapacki je govoril v Wroclawu ob proslavi zmage in povratka zahodnih in severnih ozemelj Poljski. Poudaril je, da so glavni temelji poljske zunanje politike, varnost in miroljuben razvoj, enotnost s silami socializma, solidarnost z narodnoosvobodilnimi silami in miroljubno sožitje z vsemi državami.

Zatem je Rapacki izjavil, da poljska vlada ne bo nikoli sprejela diskusije o poljskih mejah. Poudaril je, da so te meje dokončne, ki se ne morejo menjati. Kar se tiče združitve Nemčije, je izjavil, da je ta mogoča samo s sporazumom med obema nemškima državama, ter je pripomnil: «Zahtevamo, da se ljudstvu Zahodne Nemčije pove vsa resnica: meja na Odri in Nisi je dokončana.»

MOSKVA, 9. — Sovjetski maršal Malinovski objavlja ob 21. obletnici zmage članek v «Pravdi» in piše med drugim, da «kapitalistične reakcionarne sile, ki jih vodijo ameriški imperialisti, in ki se ne ozirajo na nauk hitlerjevskega poraza, hočejo pripraviti novo vojno». Zatem pravi, da so se ZDA z napadom na Vietnam omadeževale z neizbrisno sramoto, in dodaja, da je zavezništvo med Washingtonom in Bonnom nevarno za mir. Glavna nevarnost je v ameriških poskusih, da bi dosegli, da se atomsko orožje dovoli Zahodni Nemčiji.

Zaključna pogajanja za vstop SFRJ v GATT

BEOGRAD, 9. — Po informacijah zveznega tajništva za zunanjo trgovino so se carinska pogajanja, ki so povezana s pristopom Jugoslavije kot polnopravne članice h GATT, končala doslej z desetimi od šestnajstih prijavljenih partnerjev. Ustrezni protokoli so že sklenjeni z delegacijami Avstralije, Nove Zelandije, Grčije, Velike Britanije, Danske, Norveške, Indije, Indonezije, Češkoslovaške in Kanade. Sedaj se vodijo pogajanja samo še s skupnim tržiščem in z Avstrijo. Kot poročajo, potekajo pogajanja brez težav in bodo verjetno končana v juniju. Kot se pričakuje, bodo članice GATT dale tudi pismeno svojo dokončno privolitev v sprejem Jugoslavije v to mednarodno organizacijo.

Program OZN za pomoč nerazvitim

NEW YORK, 9. — Glavni tajnik Združenih narodov U Tant je pozval države članice, naj nakažejo približno 10 milijonov dolarjev za financiranje petletnega programa za proučevanje in zbiranje podatkov o naravnih bogastvih v razvijajočih se deželah. Program postavlja za podlago, da morajo razvijajoče se države osredotočiti svoje napore s pomočjo OZN tudi pri izkoriščanju svojih še neizkoriščenih naravnih bogastev (rude, vodno bogastvo itd.). Januarja letos je U Tant pripravil načrt programa in poročilo za gospodarski in socialni svet OZN. Priporočila in proračun so poslali članom OZN na podlagi elementov, ki jih je zbral odbor šestih strokovnjakov

DUNAJ, 9. — Na Dunaju se je začel sestanek predstavnikov komunističnih strank zahodne Evrope, ki bo verjetno trajal najmanj tri dni. Tiskovna agencija APA sporoča, da vodi delegacijo KPI Ugo Pecchioli, član političnega urada centralnega komiteja. Na sestanku se razpravlja o «izkušnjah in možnosti delovanja za združitev demokratičnih in delavskih sil v boju proti monopolom za demokracijo in socialni napredek». O tem sta prejšnji teden razpravljala tudi v Sanremu delegaciji KPI, ki jo je vodil Longo in KP Francije, ki jo je vodil njen tajnik Waldeck-Rochet.

VČERAJ V JUGOSLAVIJI

Proslava dneva zmage

BEOGRAD, 9. — S priložnostnimi manifestacijami, polaganjem vencev na grobove padlih narodnih herojev in na grobove žrtev fašizma so danes v raznih krajih Jugoslavije proslavili 9. maj, dan zmage nad fašizmom. V glavnem mestu Jugoslavije so položili vence na grob neznanega junaka na Avali, na grobove osvoboditeljev Beograda, na grobnico narodnih herojev na Kalemegdanu in na spominskem pokopališču padlih v okupiranem Beogradu. Pri polaganju vencev zveznega izvršnega sveta na grob neznanega junaka na Avali so bili navzoči tudi voditelji diplomatskih misij in vojaški atašeji, akreditirani v Beogradu.

NOVA GORICA, 9. — V Novi Gorici in v ostalih krajih v Soški dolini so zastopniki JLA, organizacije borcev, družbeno-političnih organizacij in meščani položili številne vence na grobove padlih in na spominske plošče, ki jih spominjajo na sklepne akcije IV. armade in IX. korpusa NOV Slovenije proti okupatorju in domačim izdajalcem.

V Idriji je bila ob dnevu zmage revija harmonikarjev Primorske.

V Desklah pri Gorici pa so na dan zmage med drugim odprli za promet novi most čez Sočo.

PO OBISKU V ZAR

Tito v Šibeniku

BEOGRAD, 9. — Predsednik republike maršal Tito, ki se vrača z neuradnega obiska v ZAR, bo prispel jutri dopoldne na ladji «Galeb» v Šibenik, ki letos pod njegovim pokroviteljstvom proslavlja 900. obletnico obstoja. Ob tej priložnosti je občinski odbor Socialistične zveze Šibenika izdal poseben proglas občinstvu, v katerem pozdravlja predsednika republike kot največjega sina hrvaškega naroda in vztrajnega borca za socializem in mir.

Ranković v Varšavi

BEOGRAD, 9. — Na vabilo CK Poljske združene delavske partije je odpotoval danes v Varšavo tajnik CK ZKJ Aleksander Ranković s soprogo v spremstvu člana CK ZKJ Rudija Kolaka in tajnika komisije za mednarodne zveze CK ZKJ Soldića.

DANES

Včeraj je v zahodni Kitajski eksplodirala v zraku tretja kitajska jedrska bomba. Ameriški državni tajnik Dean Rusk je takoj izjavil, da «bi mogel ta poskus ime. ti skrajno resne posledice v mednarodni politiki. Delegati ženevske razorožitvene konference pa so eksplozijo obsodili in indijski delegat je izjavil, da to potrjuje «naša opozorila glede nujnosti preprečitve širjenja jedrskega orožja med državami, ki so to orožje že imele, in glede nujnosti, da se zadevna pogajanja povežejo z razorožitvenimi ukrepi».

V Sajgonu se pripravljajo protivladne in protiameriške demonstracije budistov zaradi izjave predsednika vojaške vlade Kija, da ne misli odstopiti niti po volitvah. Novo ustanovljena nacionalistična fronta, ki združuje dvajset različnih strank in skupin, zahteva uvedbo civilnega režima in obtožuje Kijevo vlado izdajstva narodnih interesov. V mestu Dalatu pa so morali zaradi ponovne napetosti uvesti policijsko uro. Medtem pa Američani vedno huje bombardirajo okolico Hanoja in so sporočili, da so porušili vse železniške proge in ceste, ki vodijo v mesto. Hanojska vlada je protestirala pri mednarodni nadzorstveni komisiji zlasti proti bombardiranju predmestja Hajfonga. Letala so metala tudi velike količine plina na tisti del džungle, kjer je baje glavni štab osvobodilne vojske, in trdi se, da plin «ni smrtno nevaren». Rusk pa je izjavil, da Johnson lahko brez odobrenja kongresa pošlje še druge vojake v Južni Vietnam, ter je dodal, da general Ki «ni mislil reči, da so bile volitve, ki bodo verjetno septembra, odložene za eno leto».

Danes pride na uraden obisk v Kairo sovjetski predsednik vlade Kosigin. Naser pa je za londonski BBC izjavil, da pripravlja Izrael jedrsko orožje in da morajo zaradi tega storiti isto tudi arabske države. Vojno v Vietnamu je primerjal z napadom na Suez.

JOHNSON NEVARNO STOPNJUJE VOJNO V JUGOVZHODNI AZIJI

Ameriška letala spustila veliko količino plina
Pripravljajo se nove demonstracije proti Kiju

Vedno močnejše bombardiranje Severnega Vietnama - Senator Morse znova obsoja Ruskovo politiko, Rusk pa zagovarja generala Kija

SAJGON, 9. — Po izjavi predsednika južnovietnamske vlade generala Kija, da ne misli odstopiti po volitvah in da bo ostal na oblasti vsaj še eno leto, so se včeraj znova pojavila v Sajgonu protivladna in protiameriška gesla. Danes je prišlo v Sajgon veliko število budističnih mladeničev, da se udeležijo vrste zborovanj, na katerih se bodo dogovorili o nadaljnjih ukrepih.

General Ki je objavil izjavo, da namerava zadušiti politične nemire in demonstracije. To Kijevo izjavo pa je cenzura včeraj črtala iz vseh časopisov v vietnamskem jeziku. Na naslovnih straneh teh časopisov so se namesto Kijeve izjave pojavila prazna mesta, ker se vojaška vlada boji ostrega reagiranja političnih strank in skupin, ki zahtevajo civilno vlado. Vendar pa so se v Sajgonu naglo razširile Kijeve izjave in politične skupine so začele groziti z akcijo ter obtožujejo vojaško vlado izdajstva.

Levo usmerjeni sindikati so že začeli trositi protivladne letake, budistični študentje pa grozijo s stavko. Novo ustanovljena nacionalistična fronta, ki združuje dvajset različnih strank in skupin, je včeraj objavila manifest, v katerem zahteva uvedbo civilnega režima, obtožuje vojaško vlado «izdajstva narodnih interesov» in jo ocenjuje «kot škodljivo za prihodnost dežele».

V Sajgonu so prispela tudi poročila o novi napetosti v mestu Dalatu, okoli 300 kilometrov severnovzhodno od Sajgona. Po neredih v preteklem mesecu, med katerimi je bilo ubitih devet oseb, se stalno ponavljajo protivladne demonstracije. Včeraj so v tem mestu znova uvedli policijsko uro, ker so študentje znova demonstrirali.

Nocoj je skupina partizanov vrgla bombo in streljala proti poslopju v središču Sajgona, kjer bivajo ameriški vojaki. Govori se, da je bilo več oseb ranjenih, do sedaj pa še ni točnih poročil.

Včeraj je predstavnik ameriškega vojnega letalstva v Sajgonu izjavil, da so vse železniške proge, ki vodijo v Hanoj in glavne severnovietnamske ceste prekinjene, ker so z bombnimi napadi porušili glavne mostove na teh progah in cestah.

Danes je ameriški predstavnik izjavil, da so ameriški bombniki kljub neugodnemu vremenu izvedli nove bombne napade na Severni Vietnam ter napadli radarske postaje in raketne postojanke okoli Hanoja ter ceste, železnice in vojaška skladišča na raznih področjih. Ameriški piloti, ki so sodelovali pri včerajšnjih napadih, so izjavili, da so naleteli na močnejši protiletalski ogenj, kakor kdaj koli.

Severnovietnamska vlada je poslala pismo mednarodni nadzorstveni komisiji s protestom proti bombardiranju svetilnika v bližini pristanišča Hajfong. Protest pravi med drugim, da so ameriški bombniki bombardirali tudi predmestja Hajfonga.

V Južnem Vietnamu so ameriški strateški bombniki «B-52» bombardirali osvobojena področja na «področju C» blizu kamboške meje. Danes so javili, da so letala odvrgla veliko količino plina na del džungle, kjer domnevajo, da je sedež glavnega štaba osvobodilne vojske. Plin so odvrgli, da pripravijo napad kopenske vojske, opremljene s plinskimi maskami. Ni pa znano, kakšen je bil rezultat te akcije. Ni prvikrat, da ameriška vojska uporablja to vrsto plina, o katerem trdijo, da ni smrtno nevaren, temveč da povzroča samo bruhanje. Prvikrat pa je, da so odvrgli tako velike količine plina. Govori se o približno treh tonah prahu, ki se nato razvije v oblak. Prvikrat je tudi, da so plin odgvrli iz letal, prej so jim metali iz helikopterjev.

V Hue so prebivalstvo pozvali, naj pripravi dovolj močna zaklonišča, da se zaščiti pred bombardiranjem možnarjev. Bojijo se namreč, da bo osvobodilna vojska bombardirala mesto, ki ima 60.000 prebivalcev, v okviru pričakovane «monsunske ofenzive».

Ob dvanajsti obletnici zmage pri Dien Bien Fu, kjer so bili Francozi dokončno poraženi, posveča severnovietnamski tisk komentarje, v katerih poudarja prepričanje v končno zmago. Hanojski radio je v svojem komentarju poudaril, da so ZDA na poti poraza, prav tako, kakor je bila leta 1954 Francija, kljub svoji vojaški moči.

Ameriški državni tajnik Dean Rusk je v senatnem zunanjepolitičnem odboru izjavil, da je ameriška politika v Vietnamu «pravilna in zakonita, v skladu s prejšnjo ameriško politiko v jugovzhodni Aziji in popravljena na podlagi obstoječih pogodb». Sejo odbora so kazali po televiziji. Senator Morse je izjavil, da je «stališče ameriške vlade v tej umazani vojni povsem neopravičljivo». Morse je ostro napadel Ruska in je izjavil, da bo treba sklicati sejo izvedencev mednarodnega prava, od katerih se številni ne strinjajo z vlado. Morse je kritiziral tudi južnovietnamske voditelje in je dejal, da če bi bil Kennedy še živ, ne bi vojna v Vietnamu zavzela take oblike.

Rusk je v svojem odgovoru izjavil, da je bil tudi Kennedy «zelo zaskrbljen zaradi stanja v Vietnamu in je bil mnenja, da je treba povečati vojaško obveznost». Dalje je Rusk izjavil, da predsednik Johnson kot vrhovni poveljnik oboroženih sil, lahko sklene poslati druge vojake v Južni Vietnam, ne da bi moral zahtevati dovoljenje kongresa.

Zatem je Rusk branil generala Kija (ki ga je senator Fulbright označil za «neodgovornega človeka»). Trdil je, da general Ki ni mislil reči, da so bile volitve za ustavodajno skupščino odložene za eno leto, temveč da po volitvah bi se ves postopek mogel podaljšati za nekaj mesecev v letu 1967. Vendar pa, je dodal Rusk, tudi če je težko dajati točne napovedi, se lahko domneva, da bodo volitve septembra.

Na tiskovni konferenci pa je senator Morse izjavil, da ZDA, s tem da podpirajo generala Kija, «podaljšujejo dobo tiranom». Pripomnil je: «General Ki je vojni tiran in vlada ZDA mu podaljšuje njegovo dobo. Mi dopuščamo njemu in njegovi slamnati vladi, da ostaneta na oblasti.»

Zatem je Morse izjavil, da je ameriška vojaška pomoč v zadnjih dvajsetih letih «ustvarila več komunistov kakor vsaka druga sila na svetu». Po mnenju Morseja se s to pomočjo vedno bolj krepijo tirani in vojni diktatorji, kar se je še posebno pokazalo v Južnem Vietnamu in v Latinski Ameriki. Zahteval je, naj se zunanja politika odvzame Pentagonu in naj se prepusti državnemu departmaju.

O najemninah

RIM, 9. — Predsedstvo vsedržavne zveze stanovalcev ugotavlja z zadovoljstvom «naglost in obseg protestnega gibanja skoraj v vseh mestih proti nameri vlade, da vsili takojšnjo sprostitev najemninskih pogodb in najemnin, ter se še posebno zahvaljuje CGIL, ACLI, komunistični parlamentarni skupini ter tistim socialističnim in demokristjanskim poslancem, ki so se upirali pritisku vlade in lastnikom nepremičnin».

Izjava pravi dalje, da bo parlament in zanj posebna komisija za najemnine v poslanski zbornici imel najmanjši potrebni čas (šest mesecev), da svobodno prouči tako predloge zakona za pravično najemnino in za «upravičene razloge», kakor tudi vladni predlog za deblokado. Predsedstvo zveze je sklenilo odpovedati manifestacijo, ki je bila napovedana za 11. maja v Rimu.

PARIZ, 9. — Danes je prispela v Pariz, na poziv francoskega parlamenta, delegacija poljskih parlamentarcev pod vodstvom Zenona Kliszka, podpredsednika poljskega sejma. Kliszka bo sprejel tudi de Gaulle, razgovore bo vodil s Pompidoujem in de Murvillom, ki bo v kratkem obiskal Poljsko.

DELEGACIJA IZ RODEZIJE V LONDONU

Zambija protestira proti pogajanjem s Smithom

LONDON, 9. — Danes so se začeli v Londonu pripravljalni razgovori med tremi Smithovimi funkcionarji, ki so prišli včeraj v London, in predstavniki britanske vlade. Razgovori potekajo v neki dvorani zunanjega ministrstva, ki je označena kot «India Office» in ki velja za to priložnost za «nevtralna tla».

Prvi razgovor med Smithovimi in britanskimi predstavniki je trajal dve uri. Ni znano, kdaj bo nov sestanek.

Ministrstvo za odnose s Commonwealthom javlja, da ne bodo podali nobene izjave, dokler bodo trajali razgovori. Danes popoldne se je minister za odnose s Commonwealthom pogovarjal z zambijskim zunanjim ministrom, ki je prinesel pismo predsednika Kaunde za Wilsona.

Zambijski minister je objavil nocoj izjavo, v kateri pravi, da je sklep britanske vlade, da začne razgovore s Smithovim režimom, sramota in pomeni prvi korak k priznanju Smithovega nezakonitega režima.

Izjava poudarja, da je britanska vlada večkrat trdila, da se ne bo nikoli pogajala z nezakonitim režimom, in dodaja, da je Wilson vedno trdil, da je edini predstavnik vlade v Rodeziji generalni guverner Humphrey Gibbs. Vendar pa ljudje, ki so prišli v London na pogajanja, predstavljajo Smitha in ne Humphreya. Minister je dodal, da bo edini rezultat razgovorov lahko samo opustitev stvari Afričanov in priznanje Smithovega režima. Zambijska vlada poziva britansko vlado, naj se obrne na OZN in zahteva nastop te organizacije na podlagi člena 7 listine. Izjava dodaja, da to ne bi pomenilo opustiti britansko odgovornost Združenim narodom, ker bi OZN in Velika Britanija lahko skupno nastopali.

Kongres sindikatov Zahodne Nemčije

BONN, 9. — V zahodnem Berlinu se je začel sedmi kongres sindikatov Zahodne Nemčije ob prisotnosti predsednika zvezne nemške republike Luebkeja. Predsednik Zveze sindikatov Rosemberg je pozval vse socialne sloje, naj prevzamejo nase vso odgovornost, ki jih čaka. Gre namreč za novo zakonodajo, ki jo podpirajo tudi socialdemokrati in ki ji nasprotuje Brennerjeva sindikalna struja kovinarskih sindikatov. Danes je govoril na kongresu tudi Bruno Storti, ki je predsednik «Mednarodne zveze svobodnih sindikatov».

Predsednik republike pa je zlasti poudaril, da je to prvi sindikalni kongres, na katerem govori tudi poglavar države, ter izjavil, da je nova zakonodaja nujna, ker «mora država zajamčiti delovanje svojih ustanov tudi v trenutku nevarnosti in med hudimi krizami», kar pa da ne pomeni ukinitve demokratičnega ustroja,» temveč «jamstvo, da demokratični ustroj preživi tudi dramatične okoliščine».

SOVJETSKO-EGIPTOVSKO SODELOVANJE

Kosigin prispe danes v Kairo ob spremstvu ministra Gromika

Naser obtožuje Izrael, da pripravlja jedrsko orožje

KAIRO, 9. — Jutri bo prispela v Kairo delegacija sovjetske vlade, ki bo ostala na uradnem obisku deset dni. Delegacijo vodi predsednik vlade Kosigin. V njej so še zunanji minister Gromiko, Minister za električno energijo Neporožni, minister vladne komisije za gospodarske odnose s tujino Skačkov in načelnik sovjetskega ladjevja admiral Gorškov. V delegaciji je skupno 30 oseb. Gre za vrnitev obiska, ki ga je Naser opravil avgusta lani v Moskvi.

Kosigin bo obiskal tudi Asuan, kjer bo govoril ob proslavi druge obletnice preusmeritve toka reke Nil in bo nato obiskal tudi Port Said. Večino svojega bivanja v ZAR pa bo posvetil političnem posvetovanjem z Naserjem.

Domnevajo, da ni pričakovati novih gospodarskih sporazumov, ker je dosedanja sovjetska pomoč ZAR dosegla že precejšnjo višino. O tej pomoči so se dogovorili ob obisku Hruščova leta 1964. Do sedaj je ZAR dobila od Sovjetske zveze 900 milijonov dolarjev tehnične, gospodarske in finančne pomoči. Poleg tega je dobila približno 800 milijonov dolarjev vojaške pomoči.

V intervjuju, ki ga je sinoči oddajala londonska BBC, je predsednik Naser izjavil, da Izrael pripravlja jedrsko orožje in da morajo zaradi tega to storiti tudi arabske države. Zatem je izjavil, da ZAR ni poslala svojih čet v Jemen zato, da bi tam ustvarila stalno egiptovsko oporišče in da nima namena vmešavati se v notranje zadeve južnoarabske zveze. Glavna ovira za boljše odnose med ZAR in Veliko Britanijo je britanska politika v Rodeziji in podpiranje Izraela.

V intervjuju indijskemu listu «Blitz» pa pravi Naser med drugim, da kitajsko-sovjetski spor šibi socialistični tabor in afriško-azijske države in zelo škodi nevezanim državam. Primerjal je nato vojno v Vietnamu z napadom na Suez. Izjavil je, da je Sovjetska zveza bila leta 1956 «v takem položaju, da je lahko bila na naši strani in sporočila Zahodu ultimat, ki ne samo da je pomagal Egiptu, temveč je tudi prinesel zaupanje vsem svobodnim državam. Danes so ZDA poslale 200.000 mož v Vietnam in bombardirajo Severni Vietnam, toda do sedaj jim ni bil sporočen noben ultimat. Zakaj? Zaradi spora med Pekingom in Moskvo».

Tudi v Alabami se počasi za črnce kaj spreminja

NEW YORK, maja. — Najbolj rasistična država ameriškega rasističnega Juga je imela za guvernerja človeka, čigar geslo se je glasilo: «segregacija danes, segregacija jutri, segregacija za zmerom». To za «zmerom» se je zdaj podrlo, čeprav še ni premagano. George Wallace ne more biti več guverner Alabame, toda vse kaže, da bo postala guvernerka njegova žena Lurleen Wallace. Ona bo guvernerka, on pa bo še naprej vladal in bil svojo zadnjo bitko proti napredku.

Na alabamskih voliščih so se črni volivci prvič srečali z belci, ki so odločali o njihovem življenju. S svojimi kroglicami so se postavili nasproti trgovcem in gospodinjam, ki jim služijo kot služinčad, nasproti lastnikom servisnih postaj in občinskim uradnikom, nasproti policajem in ječarjem, nasproti advokatom in sodnikom.

Zakon o enaki volilni pravici jim je to sicer omogočil, ni pa jim prinesel zajamčene zmage. Do teh volitev jih je bilo registriranih približno 250.000, kar še zmeraj pomeni vsakega četrtega črnca v tej državi. Na seznamih belcev pa je približno milijon 200 tisoč imen. Toda po približnih ocenah je najmanj 200.000 dupliranih imen, imen že umrlih ljudi ali pa tistih, ki so odšli iz te države.

V nekaterih okrožjih črnega pasu se jim je posrečila prva zgodovinska zmaga od časov rekonstrukcije. Dobili so prvega poslanca v alabamskem predstavniškem domu, priborili so si prve šerifske značke in prvikrat bodo sedli na stole okrajnih funkcionarjev. To je uspeh, vendarle je komaj začetek velike bitke, v kateri bodo doživeli še hude poraze.

Lurleen Wallace je v imenu svojega moža sprejela volilno nominacijo za demokratsko guvernersko kandidatko. Dobila je absolutno večino proti vsem devetim moškim nasprotnim kandidatom in pri resničnih volitvah bo njen nasprotnik guvernerski republikanski kandidat, ki ga bo verjetno premagala. Številnim se je v začetku ta volilna kombinacija zdela smešna, toda Wallace se je izkazal za dobrega političnega računarja. Vedel je, da zakon o državljanskih pravicah ni in ne more biti sam po sebi jamstvo napredka. Segregacija je nekaj več kot legalistični problem, segregacija je del družbenih odnosov in del psihologije in morale, ki vladajo na skrajnem Jugu.

Wallace je bil volilno bitko proti nevarnostim, ki ogrožajo Alabamo «s severa». To so severno časopisje, senator Robert Kennedy, zvezna sodišča in komunisti. Wallace vse skupaj meče «v en koš». Vsi našteti po njegovem mnenju ogrožajo junaški način življenja. In pri tem je imel uspehe. Njegova žena bo guverner (kajti le malokdo je zdaj prepričan, da bi jo lahko porazil republikanski kandidat), imela bo guvernersko plačo, hkrati pa bo seveda doma in se ukvarjala s svojimi otroki. Wallace pa bo vladal Alabami kot prvi guvernerski pomočnik z letno plačo enega dolarja. Tako so namreč obljubili belim prebivalcem Alabame. Dejali so jim: «Imejte dva Wallacea za eno plačo.» In beli prebivalci so to sprejeli. Pri tem so izkoristili privilegij, da imajo v Alabami odločilno besedo na podlagi številčne premoči. Zakon o državljanskih pravicah je to premoč sicer omajal, ni je pa mogel že zdaj resneje ogroziti.

Vendar pa so bile nekatere stvari drugačne. Vedelo se je, zakaj Wallacea kandidirata, znano je bilo, zakaj so belci vrgli kroglice v njuno skrinjico. Toda segregacija kot geslo «večnega» vseeno ni bila na prvem mestu. Bile so tudi drugačne stvari. Šerifa Jima Clarka iz dallaškega okrožja, v katerem je tudi Selma, in šefa alabamskih enot Al Lingoja poznajo ljudje tudi zunaj Amerike. Clarkovi policisti in Lingove enote so razbili tisti znani pohod od Selme do Montgomeryja, dolg 50 milj. Pri tem so uporabili gumijevke, solzilni plin in konjeniške eskadrone.

V volilni kampanji je Clark priredil «piknik» in povabil vse črnce iz dallaškega okrožja na gostijo. Nekaj jih je res prišlo, drugi pa so bili skriti v bližnjem grmovju in posneli na filmski trak tiste, ki so prišli. Lingo je sam prišel na črnsko zborovanje, zavzemal se je za črnske glasove in vplačal svoj denarni prispevke v blagajno gibanja za državljanske pravice v Alabami. Oba sta vnovič kandidirala. Enemu se je to s hudo muko posrečilo, drugemu pa ne. Časi se vendarle spreminjajo, ne glede na to, kako počasi se razvija ta proces, s kakšnimi težavami in po kakšnih ovinkih.

Čeprav so bili potolčeni v tisti vojni, se je belcem kot manjšini vseeno posrečilo, da so v bogatem «črnem pasu» ameriškega Juga ohranili absolutno politično, družbeno-ekonomsko in kulturno nadzorstvo. Zdaj pa ti togi in dehumanizirani okviri pokajo, in sicer z zakonodajno legalističnega stališča. Črnci so prvič zbrali toliko poguma, da so se s pomočjo delavcev gibanja za državljanske pravice — ti delavci so prihajali semkaj s Severa — vpisali v volilne sezname. Zaenkrat se je vpisal vanje samo vsak četrti, ki ima po zakonu pravico do tega, glasovanja pa se jih je udeležilo celo še veliko manj.

Še zmeraj jih je bilo zelo strah, da ne bi bili storili kake napake. Prav tako so se tresli pred neznanimi posledicami. Svojega poguma pa niso plačali s fizičnim nasiljem in z lastnimi življenji le črnci, temveč tudi belci s Severa, ki so prišli na Jug, da bi bili pomagali črncem v njihovem prizadevanju za enakost. Jimmie Jackson, pastor James Reeb, Viola Liuzzo, Jonathan Daniels so samo nekatera izmed tistih imen, ki so vklesana na tej težki poti.

Zakon o državljanski enakosti ni razrešil celotnega problema, dal pa je spodbudo, da se bitka nadaljuje, ni sicer zdaj z več možnosti za uspeh kot prej. Volitve v Alabami, čeprav še tako skromno, to vendarle potrjujejo.

Sophia Loren, ki letos predseduje žiriji na filmskem festivalu v Cannesu, pozdravlja princeso Margaret. Ta se je v soboto dokaj zamerila občinstvu, ki jo je z vsemi visokimi gosti vred moralo čakati za začetek predstave kar tri četrt ure. Bilo je v dvorani precej smeha, ko med filmom nekdo poje znani rek, da je točnost kraljevska čednost

Srečko Kosovel v majski «Sodobnosti»

Polovica majske številke «Sodobnosti» je posvečena Srečku Kosovelu. Objavljene so njegove pesmi iz zbirke Integrali, nato pa sledi obširna študija Srečko Kosovel in konstruktivizem izpod peresa Antona Ocvirka. (V tem mesecu bo poteklo 40 let, kar je Kosovel umrl.) Vsi, ki se želijo bolj približati Srečku Kosovelu, njegovemu snovanju in njegovi umetnosti, bodo nujno morali prebrati Ocvirkovo novo študijo. Z užitkom pa bo vsakdo bral tudi razpravo, ki jo je o pesniku napisal Marc Alyn. (Prevedel jo je Cene Vipotnik, vendar še ni vsa objavljena in se bo nadaljevala.) V drugi polovici revije objavlja prozo samo Danilo Lokar (Gladiole za Kristino). Precej prostora je posvečenega prevodom iz sodobne italijanske lirike. Pesmi je izbral Osvaldo Ramous, prevedel pa jih je Ciril Zlobec. Ramous je napisal tudi Nekaj glasov iz sodobne italijanske poezije. Drago Druškovič zaključuje svoje Zapiske o vprašanjih narodnosti. Pod naslovom Zgodovinska resnica ali legenda (v rubriki Polemika) se France Bernik ukvarja z nekim sestavkom dr. Dušana Kermavnerja. Dimitrij Rupel in Jože Horvat pišeta o novih delih Pavla Zidarja in Nade Kraigher. Ivo Petrić poroča o krstni izvedbi dveh Ramovševih skladb, Aleksander Bassin pa o razstavi Marija Preglja. Sledi še nekaj strani Komentarjev in glos.

Bestsselerji preteklega tedna

RIM, 9. — *V preteklem tednu so šle najbolj v prodajo sledeče knjige:*

1. Bevilacqua, «Questa specie d'amore» - Rizzoli; 2. Capote, «A sangue freddo» - Garzanti; 3. Sciascia, «A ciascuno il suo» - Einaudi; 4. Peyrefitte, «Gli ebrei» - Longanesi; 5. Prisco, «Una spirale di nebbia» - Rizzoli; 6. Ravelle, «La strada del Kavai» - Einaudi; 7. Bedeschi, «Il peso dello zaino» - Garzanti; 8. Golon, «Angelica e il nuovo mondo» - Garzanti; 9. Cassola, «Tempi memorabili» - Einaudi; 10. Panfilo Gentile, «Polemica contro il mio tempo» - Volpe.

«Kodeks reklamne lojalnosti»

RIM, 9. — *Prihodnji četrtek bodo na sedežu italijanske zveze voditeljev podjetij uradno predstavili «Kodeks reklamne lojalnosti». Navzočih bo več ministrov, parlamentarcev ter predstavnikov univerzitetnega, gospodarskega, industrijskega, trgovskega in reklamnega sveta. Knjigo bo predstavil ing. Tommaso Astarita, predsednik stalnega medveznega odbora za reklamo.*

«Metropolitan» bodo podrli

NEW YORK, 9. — *Včeraj se je zadnjič spustila zavesa v velikem newyorškem gledališču Metropolitan, ki ga nameravajo podreti. Operni ansambel je zadnjič nastopil že 16. aprila. Včeraj zvečer pa je bila zadnja v vrsti predstav, ki jih je na svoji turneji dal moskovski «Bolšoj». Med predstavo so hodile desetine ljudi gor in dol pred gledališčem ter nosile transparente z napisom «Rešite Metropolitan». Ansambel iz Metropolitana se bo preselil v novo veliko gledališče v «Lincoln Centre». Odbor mešcanov pod predsedstvom dirigenta Leopolda Stokowskega poskuša zbrati potrebno vsoto — 8 milijonov dolarjev (skoraj 5 milijard lir) — da bi kupil gledališče ter ga tako rešil pred rušenjem.*

KDO BO JUTRI NA VRSTI

Dva pekinška lista obtožena hudih grehov

Pred napadi že nihče ni več varen, pa naj je bil tudi ravnatelj uradnega glasila stranke ali pa pekinški podžupan

PEKING, 9. — Glasilo kitajske vojske, ki te dni vodi ostro gonjo proti «revizionističnim ‚antipartijcem», je včeraj obtožilo v novem članku dva pekinška lista, in sicer dnevnik «Jih Pao» in tednik «Cien Sien», da sta širila «buržoazno in revizionistično mišljenje» ter da sta podpirala «protisocialistično dejavnost».

Glavna tarča pa je bivši ravnatelj uradnega glasila stranke «Žen Min Ži Bao» (Ljudski dnevnik) Teng Tuo, ki je do nedavnega bil odgovoren tudi za partijsko sekcijo kitajske prestolnice. V članku pa sta omenjena kot člana «antipartijske skupine» tudi Vu Han Liao Mo Čoa. Vsi trije so obtoženi, da so «streljali strupene puščice proti socialističnemu režimu» in da so izkoristili svoja mesta (Lio Mo Čoa je bil pekinški podžupan), da bi «spodkopavali socialistično revolucijo.

List omenja knjigo, ki jo je leta 1961 napisal Teng Tuo z naslovom «Svobodna lastavica v gorah». List trdi, da bi ta knjiga lahko «spodbujala desničarske deviacioniste».

Glasilo vojske pa obtožuje tudi pekinški večerni list, ki ga nadzoruja pekinška občina. Včeraj pa je tudi glasilo kitajskih intelektualcev obsodilo to «protipartijsko in protisocialistično skupino». Danes sta pekinški list in pekinški večerni list objavila članek, ki pravi med drugim: «Kritike proti nam so zadele v živo. Zaradi tega toplo sprejemamo obsodbo naših napak, ki jo izrekajo množice, časopisi in revije vse dežele.» Lista izražata upanje, «da bosta mogla popraviti svoje napake, naj bodo še tako hude».

PEKING, 8. maja. Po senzacionalni samokritiki ter odrekanju vrednosti vsega, kar je doslej bil napisal vodilni kitajski razumnik, Kuo Mo Džo, pa je zatem 28. aprila objavil samo en pekinški časnik, «Kvang Mina Ži Bao», se je zdaj pojavila še uradna verzija «Hsinhue», ki je vse skupaj prikazala v precej drugačni luči.

V tej verziji, namreč, so bili opuščeni najznačilnejši osebni samokritični detajli ter izjave Kuo Mo Džoja, in sicer, da je vse, kar je bil do danes napisal, «treba zažgati», ker da je «brez vsake vrednosti».

Ta verzija je zdaj dobila značaj posplošene kritike kitajskih intelektualcev in poudarjenega priznanja Kuo Mo Džoja novim delom, ki so jih bili ustvarili pisci iz vrst vojske, kmetov in delavcev. Za roman «Pesem Uvang Hai», ki ga je napisal nekdanji vojak Čin Čing Mai, je Kuo Mo Džo dejal, da je epohalno delo prav zaradi tega, ker odraža politiko partije in neuk Maocetunga na najkonkretnejši način. Po prejšnji verziji, naj bi bil tudi izjavil, da poklicni pisci takega dela sploh niso sposobni napisati. V novi pa se Kuo Mo Džo pojavlja bolj kot kritik intelektualnih krogov na Kitajskem nasploh kot pa kritik svojih lastnih slabosti in zablod.

Zahtevajo Katalonca za škofa

MADRID, 9. — Po madridskem nunciju se je 109 duhovnikov iz španske nadškofije Tarragona obrnilo na Vatikan. Zahtevali so imenovanje pomožnega škofa kardinalu Arriba y Castro. Kljub svojim 90 letom pa kardinalu ni do tega, da bi imel poleg sebe kakega pomožnega škofa. Dokument omenjenih duhovnikov zahteva naravnost, naj bo novi pomožni škof eden izmed katalonskih duhovnikov, da ne bi prišlo «do neugodnih reakcij, podobnih tistim v Barceloni». Zahtevo sedaj pretresajo v Vatikanu, ki pa je vezan po konkordatu, ki pridržuje Francu oblast, da izbira španske škofe.

Ussio še iščejo

RIM, 9. — Iskanje cerkvenega svetovalca španskega veleposlaništva pri Vatikanu Msgr. Marcosa Ussie se — deseti dan po ugrabitvi — vneto nadaljuje. Možno bi pa tudi bilo, da bi anarhisti, ki so dosegli enega izmed svojih namenov, namreč propagandnega, Ussio v kratkem izpustili.

UREKA (Kalifornija), 9. — Na mestu je bilo mrtvih 7 oseb in ena je bila hudo ranjena, ko sta se dva avtomobila, na katerih so te osebe potovale, zaletela drug v drugega.

POTREBEN JE STIK Z UGRABITELJI

Industrijec Palazzini še v rokah banditov

Svojci so prosili, naj se karabinjerji umaknejo, da bi lahko prišlo do sestanka z ugrabitelji

CAGLIARI, 9. — Ing. Francesco Palazzini, industrijec iz Vigevana, ki je bil ugrabljen v četrtek ponoči v Olbiji, je še vedno jetnik banditov. Karabinjerji in policija so na željo inženirjeve družine sklenili, da bodo ubrali drugo pot: dovolili bodo, da pride med inženirjevo družino in banditi do stikov, tako da bo mogoče dogovoriti se za vsoto, ki jo bo treba plačati, in da bo lahko inženir izpuščen.

Po tej prvi fazi pa se bo iskanje nadaljevalo. Karabinjerji in policija hočejo ugotoviti, kdo so ugrabitelji, in potem jih seveda ujeti. Tak sklep so sprejeli, ko je prišel v Olbio generalni inšpektor dr. Mario De Simone, ki ga je notranje ministrstvo nalašč poslalo na Sardinijo. De Simone je imel v preteklih dneh številne pogovore s kvestorjema iz Sassarija in Nuora, ki sta ga do podrobnosti seznanila s položajem. Poveljnik karabinjerjev iz Cagliarija polk. Missori je tudi prišel v Olbio in se natančno pogovoril z majorjem Garofalom, ki vodi sodno policijo v Cagliariju.

Če je prišlo do sklepa, da se inženirjevi svojci sestanejo z ugrabitelji, potem je bilo tudi jasno, da ugrabitelji ne bodo prišli iz svojih skrivališč, dokler bodo karabinjerji in policijski agentje v bližini. Zato so bili vsi, ki so pregledovali področje, v katerem je verjetno ing. Palazzini, poklicani nazaj v svoje vojašnice.

Interpol

RIM, 9. — Delegati iz 21 evropskih držav, ki sodelujejo z Interpool, se danes udeležujejo del na prvi evropski konferenci mednarodne organizacije kriminalne policije — Interpol. Delo tega zasedanja bo trajalo do 14. maja. Udeležujejo se ga delegati in opazovalci sledečih držav: Avstrije, Belgije, Cipra, Danske, Finske, Francije, Nemčije, Luksemburga, Monaca, Norveške. Nizozemske, Portugalske, Španije, Švedske, Švice, Turčije, Brazilije, Nigerije, ZDA in Venezuele.

Tihotapci

COMO, 9. — Davčna policija iz Coma je davi prijavila 9 oseb zaradi zločinskega združevanja in tihotapljenja dragocenosti. Začelo se je februarja meseca, ko so zaplenili za 20 milijonov lir diamantov in biserov in to na obmejnem bloku Fornasette blizu Luina (Varese). Finančni stražniki so namreč v nekem «alfa romeo», ki ga je vozila 36-letna Lucilla Colombo iz Milana, po poldnevnem iskanju našli na nekem mestu dvojno dno, kjer so bili v zavojčkih diamanti in biseri za milansko tržišče. Nadaljnje preiskave so posvetile v skrivno prodajanje dragocenosti iz Švice v Italijo. Biseri in diamanti so prihajali s Holandskega in Izraela v «prosto cono» v Chiassu in od tu naprej.

Allen je umrl

Tucson (Arizona), 9. — Včeraj je umrl Robert Allen, ki je imel kostnega raka. V februarju so mu zamenjali rakasta vlakna z vlakni nekega drugega bolnika, ki je imel 63 let, medtem ko je Allen 25. aprila dopolnil šele 29 let.

V Ženevi nov sedež OMS

ŽENEVA, 9. — S svečanostjo, kateri so prisostvovali predstavniki švicarskih oblasti ter 126 držav članic, je bil v Ženevi otvorjen nov sedež Svetovne zdravstvene organizacije. Stavba, za katero je napravil načrt švicarski arhitekt Jean Tschumi, ima 500 prostorov, podzemeljski parkirni prostor za 350 avtomobilov ter restavracijo za tisoč oseb. Skupni stroški za novi sedež Svetovne zdravstvene organizacije znašajo 62,5 milijona švicarskih frankov.

Spet «Internacionala» z «Lune 10»

MOSKVA, 9. — Kot poroča Tass, je na znak, ki so ga poslali z Zemlje, sovjetska vesoljska postaja «Luna 10», ki je postala satelit Lune, prenašala na Zemljo «Internacionalo» za 21. obletnico zmage, ki jo v SZ slavijo 9. maja.

Po 55 letih sta se sestri srečali

MILAN, 9. — Na letališču Linate sta se danes objeli dve sestri, ki se nista videli 55 let. Luisa Albanese, stara 79 let, ki je leta 1911 zapustila rojstni kraj Crocetta del Montello (Treviso), se je danes po tolikih letih vrnila iz ZDA, pričakala pa jo je 16 let mlajša sestra z možem. Sestri sta potem odpotovali z avtomobilom v Crocetto, kjer bodo veselo slavili povratek stare emigrantke.

FOGGIA, 9. — V dneh od 1. do 3. julija bo na Tremitskih otokih četrto zasedanje o navtiki in o pomorskem turizmu, ki ga sklicuje revija «Italia sul mare» v sodelovanju z nekaterimi drugimi organizacijami in odborom za turistične prireditve pri pokrajinski ustanovi za turizem iz Foggie. Istočasno pa bo tudi «I. razstava pomorske fotografije».

Igralec Glenn Ford z ženo ob prihodu v festivalsko palačo v Cannesu

Medtem ko se jim nekateri smejejo in se drugi nad njim zgražajo, nekateri pa jih celo preganjajo, pa je nekdo v Rimu raje odprl trgovino, ki je posebej oskrbljena z vsem, kar «lasarji» potrebujejo, zlasti seveda z lasuljami. Na sliki je nekaj prvih klientov pravkar odprte trgovine

Japonci so zelo pozorni na politiko ZDA do Kitajske

TOKIO, maja. — Verjetno ni države, ki bi s tolikšnim zanimanjem spremljala zadnje namige ameriške vlade o možnosti nekaterih sprememb v stališčih do LR Kitajske kot Japonska. To izredno zanimanje japonske vlade in javnosti za odnose med ZDA in LR Kitajsko nam postane umljivo, če upoštevamo, da so odnosi z LR Kitajsko poglavitni problem zunanje politike te države.

Z njim se tako rekoč začno in se končajo vsa preučevanja in vse analize mednarodnega položaja Japonske. Za to zanimanje pa je prav tako pomembna povezanost Japonske z ZDA, saj ta povezanost jasno odseva iz japonske uradne politike na političnem, gospodarskem, vojaškem področju kot tudi na vseh drugih toriščih.

Čeprav tukaj le neradi omenjajo večkratno odvisnost Japonske od ZDA — vendar to odvisnost priznavajo — pa vendarle drži, da washingtonske poteze skoraj redno vplivajo tudi na politiko japonske vlade. To še tembolj, kadar gre za azijske probleme.

Ko so nedavno v Washingtonu napovedali možnost normalizacije odnosov z LR Mongolijo, so isti dan tukaj dali uradno izjavo, da japonska vlada preučuje isto možnost. Kadar pa gre za LR Kitajsko, imajo washingtonske poteze še večji in očitnejši odmev, čeprav se ameriško in japonsko obravnavanje «kitajskega problema» ne ujemata zmeraj.

Tukajšnje ocene sedanjih ameriških odnosov do LR Kitajske napovedujejo proces ponovnega preučevanja doslej veljavnih formul. V Tokiu pa hkrati primerjajo nekdanje izjave Dullesa, ki so bile namreč podlaga za politiko blokade LR Kitajske — češ da bi priznanje LR Kitajske bila usodna napaka — z izjavami Deana Ruska v zunanjepolitičnem odboru senata. Rusk je povedal, da ZDA priznavajo LR Kitajsko kot «velesilo» in da zavračajo vsako misel o tem, da je sovraštvo med ZDA in LR Kitajsko neogibno.

Na Japonskem čutijo razliko v bistvu in tonu teh izjav, četudi še ne vidijo končnega učinka morebitnih sprememb v ameriški politiki. Pomen teh morebitnih sprememb zmanjšuje tudi težnje, da bi novi odnosi sloneli na poprejšnjih načelih, se pravi, na politiki «zatiranja» LR Kitajske z vsemi sredstvi in na preprečevanju kompromisa, pač v pričakovanju, da bodo spremembe nastale zlati s popuščanjem druge strani, nemara potem, ko se bo «pomladila» vodilna skupina kitajskih voditeljev

Na ta vprašanja zaenkrat v Tokiu ne odgovarjajo Prav tako je brez odgovora ostalo tudi vprašanje, ali Američani pri preučevanju odnosov z LR Kitajsko že dajejo prednost politiki «dveh Kitajsk». Po tej politiki bi hkrati imeli normalne odnose z LR Kitajsko in s Čangkajškovim režimom, hkrati pa bi dopustili sprejem LR Kitajske v OZN, vendar ob sočasnem članstvu Tajvana. Tej formuli na Japonskem neuradno posvečajo precej pozornosti, in sicer kot rešitvi, s katero bi bilo mogoče razrešiti številne probleme in ki bi bila najbolj sprejemljiva za vse neposredno prizadete.

Tudi tukaj menijo, da v doglednem času ni možnosti za izvajanje takšne politike, saj jo zavračata tako Peking kot Tajpeh. Zavračanje kitajske vlade imajo za odločilno, vendar pa ne pozabljajo niti na to, da imata tako japonska kot ameriška vlada posebne interese, od ekonomskih do vojaških, da upoštevata tudi mnenja Čangajškove vlade.

Ocene, da postaja washingtonska politika do LR Kitajske navzlic številnim neznankam glede končnega rezultata, prožnejša, napovedujejo podoben proces tudi v Japonski. Začetek, trajanje in narava tega procesa pa bodo odvisni od razvoja notranjih in mednarodnih odnosov, med drugim kako: poudarjajo tukaj, tudi od stališča LR Kitajske. Največji japonski list «Asahi Šimbun» je pozval japonsko vlado, naj tudi sama čimprej formulira «neodvisni širši politični pristop do LR Kitajske». Časopis je prepričan, da bi japonska vlada tako pospešila proces izboljševanja odnosov tudi med LR Kitajsko in ZDA.

Globke samo kot priča na procesu proti nacistom

BONN, 9. — Danes je nastopil kot priča na procesu proti dvanajstim bivšim paznikom v nacističnem koncentracijskem taborišču Sobibor bivši podtajnik pri prejšnjem kanclerju Adenauerju. Zatrjeval je, da ni nikoli vedel za Hitlerjev načrt «o dokončni rešitvi židovskega vprašanja», čeprav je bil funkcionar v notranjem ministrstvu tretjega rajha. Ko je komentiral rasistične zakone iz Nuernberga, je Globke dejal, da so bili krivični, toda imeli so namen, uvesti red v samovoljno preganjanje Židov. O preganjanju pa je dejal, da ga ni mogel ovirati, ker ni bil član nacionalsocialistične stranke.

Magda Konopka, Poljakinja, sicer študentka arheologije, je v Italiji odigrala svojo prvo vlogo protagonistke v filmu «Sedem zlatih menihov». Sedaj bo odpotovala v Hollywood, kjer bo nastopila v nekem filmu s Frankom Sinatro

Preveč slovesen pogreb generala SS

BONN, 9. — Za 262. obletnico ustanovitve Ludwigsburga bi se morala slovesnosti udeležiti tudi delegacija francoskega mesta Montbeliard, s katerim je nemško mesto v pobratimstvu. Občinski svet v Montbeliardu pa je odpovedal obisk ter poslal županu v Ludwingsburgu pismo, v katerem sporoča vzrok za svojo odločitev. Pred kratkim so namreč v Ludwingsburgu z nekoliko prevelikimi častmi pokopali bivšega generala SS Seppa Dietricha, poveljnika Hitlerjeve osebne straže. V tem pismu sicer pravi podžupan francoskega mesta, da Ludwigsburg ni odgovoren za to, kar se je zgodilo, toda prav v tednu, ko so v Montbeliardu slovesno počastili spomin žrtev nacističnih koncentracijskih taborišč, bi res ne bilo umestno, da bi uradna delegacija odšla v tak kraj, kjer so s slovesnim pogrebom opozarjali na bivšega intimnega Hitlerjevega

STANJE V TRETJI NAJBOGATEJŠI DEŽELI SVETA

Kje se skriva indonezijska «Arhimedova točka»?

«Tri ljudske zahteve»: prepoved KP Indonezije, reorganizacija vlade in izboljšanje ekonomskih okoliščin Vprašanje inflacije in državnih dolgov v tujini

Prepoved KP Indonezije, reorganizacijo vlade in izboljšanje gospodarskih okoliščin v Indoneziji imenujejo «trojno zahtevo ljudstva». General Nasution pa je izjavil, da je glede tega doslej bilo izpolnjenih samo 20 odstotkov sprejetih obveznosti. Neki drug general je nekemu dopisniku to še bolj odkrito pojasnil: «Prva zahteva,» je dejal, «je bila uresničena. Druga samo delno, oziroma, kot se je izrazil Suharto, predstavlja šele prvi korak. Glede tretje pa ni bilo storjenega — ničesar.»

Trenutno, kljub jasni zavesti o težavnem položaju, še vedno vlada varljivo pričakovanje, po katerem bi bilo moč v nekaj mesecih rešiti vsaj nekatera najvažnejša od nakopičenih vprašanj. Le malo je onih, ki se zavedajo, kako globoko se je bil v močvirje pogreznil voz indonezijske ekonomije.

Posledice inflacije so znane. Manj znano je, da indonezijski državni dolgovi v inozemstvu znašajo 2,4 milijarde ameriških dolarjev. Ta dolg mora Indonezija začeti odplačevati letos. Dogodki od izvoza so leta 1958 in 1959 znašali od 750 do 800 milijonov dolarjev, lani samo 450, a letos — če se bo še naprej kazala težnja iz prvega trimesečja — se bodo znižali na 300 milijonov dolarjev. Indoneziji pa je samo za odplačilo dolgov letno potrebnih najmanj 400 milijonov dolarjev dohodka od izvoda.

Se nevarneje je ono, kar se je dogajalo v sami deželi. Vedeti je namreč treba, da je Indonezija ena najbogatejših dežel na svetu, po naravnih bogastvih je na tretjem mestu, takoj za SZ in ZDA. Do pojava zmanjšanja izvoza, pa je prišlo izključno zaradi dolgoročnega zmanjševanja gmotnega obsega proizvodnje domala vseh najvažnejših proizvodov.

Povprečno je Indonezija l. 1959 proizvedla 58.700 ton naravnega kavčuka mesečno. Leta 1965 samo 48.200 ton. Povprečna mesečna proizvodnja premoga je v istem razdobju padla od 53.000 na 37.000 ton, kositrnih koncentratov od 1890 na 1289 ton, soli od 26.200 na 25.300 ton. Edini važnejši izjemi sta surova nafta, katere povprečna mesečna proizvodnja se je od l. 1959 do 1963 dvignila od 1518 na 1760 ton (skoraj izključno po zaslugi tujega kapitala), in pa cement.

Zaradi inflacije, ki je porušila vsa denarna merila, je nemogoče zanesljivo oceniti gibanje celotne industrijske proizvodnje, vendar je na osnovi podatkov ekonomske komisije OZN za Azijo in Daljni vzhod (ECAFE) moč zaključiti, da je celotna industrijska proizvodnja ne samo stagnirala, temveč da je prav gotovo celo nazadovala. Zunanjetrgovinska bilanca je bila na videz pozitivna, je pa plačilna zabredla v globok primanjkljaj, ki se za njim skrivajo ne proizvodna, ampak pretežno neproizvodna vlaganja.

Kakšen je izhod iz opisanega položaja? Sultan Buvono je očrtal tri glavne akcijske smeri: program «zategovanja pasu», široko administrativno reorganizacijo in mobilizacijo vseh razpoložljih proizvodnih možnosti.

Reorganizacija je že v teku, kar pomeni, da se bosta menjala tako aparat kot osebje. Tretja pot, oziroma smer, kot smo jo omenili, je ostala vsaj doslej nedotaknjena, se pravi neuporabljena. Mnogi menijo, da se «gospodarska obnova», kakor imenujejo to akcijsko področje, vrti v nekakšnem začaranem krogu.

Iz omenjenega kroga pa bi se, bržkone, v sedanjih okoliščinah in pogojih težko rešila celo vlada, ki bi imela široko in trdno podlago v množičnih političnih organizacijah. Po vsemu sodeč, pa današnja vlada takšne podlage nima, oziroma je vsaj doslej še nima. Kot politični aktivni činitelji nastopajo vojska, predsednik, mala skupina treznih politikov, ki so bili prevzeli najpomembnejša mesta v vladi, in pa številne, toda za dolgoročno politično dejavnost nepripravljene organizacije študentov.

Kje se v takšnih okoliščinah nahaja «Arhimedova točka»? Kje ustrezna krepka politična roka? Na ti dve vprašanji do danes še nihče ni dal odgovora.

D. DOLINAR

Slika iz filma «Uccellacci e uccellini», enega od 3 filmov, s katerimi se ital. kinematografija predstavlja na festivalu v Cannesu. Film je režiral P. P. Pasolini. glavno vlogo v njem pa igra Totò.

PO OBČNEM ZBORU ROJANSKEGA POGREBNEGA DRUŠTVA

Petinsedemdeset let vzajemne pomoči v dneh žalosti

V znani rojanski gostilni Škerlavaj je bil pred kratkim 75. redni letni občni zbor tamkajšnjega pogrebnega društva. Tri četrt stoletja stara organizacija se je namreč osnovala leta 1890, in sicer po prizadevanju skupine domačinov — Valentina in Antona Piščanca, Andreja in Lovrenca Ferluge, Franca Ferfolja in še nekaterih drugih — ki so hoteli po zgledu že obstoječih pogrebnih društev na Tržaškem uresničiti to obliko vzajemne pomoči v dneh žalosti tudi v Rojanu. Po pripovedovanju starih Rojančanov je bila pripravljalna seja visoko nad mestom, pri Piščancih, in sicer doma pri Antonu Piščancu, po domače pri Karnjodi. C. kr. namestnik Rinaldini pa je dne 15. septembra 1891 izdal izjavo, ki je potrjevala v smislu paragrafov 9 in 10 postave od dne 15. novembra 1867 drž. zak. list št. 134, da «Pogrebno društvo v Rojanu po predstoječih pravilih postavno obstoji», zadevni akt pa je pristojni urad rubriciral pod šifro št. 14939/1891.

Starejši ljudje se spominjajo, da so v tržaški okolici svojci umrlega domačina v tistih časih, ko se je društvo ustanavljalo, postavljali poleg sveč in kropilnika na mrtvaškem odru pladenj, krožnik ali kako drugo posodo, v katero so sosedje, ki so hodili kropit preminulega ali preminulo znanko, polagali prispevek za pogrebne stroške. Z organizirano vzajemno pomočjo v okviru pogrebnega društva pa so se hoteli tudi Rojančani osvoboditi tega poniževanja in uvesti vzajemno pomoč.

Takoj v začetku, ko je društvo pričelo delovati, je stala vpisnina deset soldov na teden, iz društvene blagajne pa so v primeru smrti priznavali pomoč, ali kakor so jo pravilneje imenovali, podporo 36 kron. Ob vpisu v društvo je vsak novi ud «vplačal dve kroni vstopnine v društveno denarnico, in bil v društvo sprejet». Organizacija se je pričela od vsega začetka ugodno razvijati, saj je bilo družabno življenje med slovenskimi domačini takrat sploh zelo živahno. Začetne težave so bile kaj kmalu premagane in že leta 1902 je društvo štelo 177 članov, konec leta pa je bilo v njegovi blagajni 5558,62 krone «čistega preostanka». Glede na ugodno stanje poslovne bilance so ob tej priložnosti darovali 20 kron za revne otroke ter povišali blagajniku letno plačo od 20 na 30 kron.

Z leti je število udov postopoma naraščalo. Leta 1904 je bila treba poskrbeti za lasten sedež; pri nekem domačem obrtniku pa so naročili napis «Pogrebno društvo». Odbor je najel pritlične prostore takratnega Konsumnega društva v Rojanu in to proti stanarini 48 kron na leto.

Čas je mineval, življenjski stroški so se večali, z njimi pa so se večali tudi pogrebni izdatki. Odbor društva je zato leta 1907 sklenil povečati podpore, ki so jih prejemali svojci preminulega uda, odnosno njegovega družinskega člana, na 20 kron za smrt novorojenca, 50 kron za smrt otroka, starega do 5 let, 60 kron za smrt otroka starega do 12 let, na 80 kron za smrt mladeniča do 24 let, ter na 100 kron za smrt odraslega uda.

Leta 1908 je prišlo med društvom in Pogrebnim podjetjem v Trstu do sporazuma, po katerem se je slednje obvezalo, da bo priznavalo udom rojanske vzajemne organizacije poseben popust pri pogrebih. Pogrebno društvo je namreč že precej pomenilo v takratnem merilu, saj je štelo tedaj 422 članov, njihovo število pa se je kar naprej večalo, tako da je leta 1909 doseglo že 517 članov. To je bilo najbolj uspešno obdobje za organizacijo: na oljčno nedeljo 1912 je odbor zato lahko porazdelil med člane 6000 kron preostanka iz društvenega premoženja. Toda zlatih časov je bilo kmalu nato konec: na obzorju se je čedalje bolj teman pojavljal oblak prve svetovne vojne, z njo pa so se pred društvo pojavila nova vprašanja: kako ravnati z mladimi člani, ki bodo vpoklicani? Ali naj se taki ljudje sprejmejo v društvo ali ne? Kako bo njihova visoka umrljivost vplivala na finančno stanje društva?

Na Greti so se ta čas pravkar pripravljali na to, da bi odprli slovenski otroški vrtec sv. Cirila in Metoda: Pogrebno društvo bi bilo rado po svojih močeh priskočilo na pomoč, da bi se ta zamisel čimprej uresničila, toda časi so postajali čedalje slabši. Kupna vrednost krone je začela popuščati; spomladi 1919. leta pa je avstro-ogrsko valuto zamenjala italijanska lira. Na posebni seji je odbor društva sklenil, da se bo po novem pri vplačevanju in izplačevanju in blagajne računalo «v lirski in ne več v kronski veljavi», in sicer bo društvo «računalo v izplačevanju pogreba mesto 100 kron 100 lir in bo izterjalo mesto 20 kronskih vinarjev 20 lirskih stotink tedensko».

Splošni položaj se je polagoma slabšal in to zlasti potem, ko so tod speljali novo mejo, in so številni člani društva začeli odhajati čez njo na jugoslovansko področje. Tudi na sedežu društva je šlo ta čas vse narobe: Konsumno društvo je povišalo mesečno stanarino od 6 na 10 lir, in to kljub «grozotam, ki so jih počenjale miši v pisarniški sobici»... Leto 1921 pa je črno leto v zgodovini rojanskega pogrebnega društva: tega leta je od njega odpadlo kar 168 članov, večinoma zaradi tega, ker so se odselili v Jugoslavijo. Društvena pravila pa je bilo treba v tem času «radi članov druge narodnosti in novih razmer, prevesti tudi v italijanščino».

Zaradi popravljalnih del na sedežu Konsumnega društva, odborova seja spomladi leta 1922 ni bila v običajnih prostorih v Rojanski ulici št. 9, temveč v gostilni Jožefa Škerlavaja «Pri 12 murvah». Na seji se je vodstvo odločilo, da bo društvo izplačevalo podporo tudi za ude in njihove družinske člane, ki bi padli v vojni, in sicer bo blagajna priznavala za vsak tak primer po 100 lir pogrebnine.

Številnim neugodnostim, ki so zavirale delovanje rojanskega pogrebnega društva v teh letih, se je pridružilo še novo zlo, namreč brezposelnost. V teh hudih časih se je začelo širiti gibanje, ki je imelo kot smoter, združevanje in strnjevanje sorodnih organizacij okoli določenih jeder, «Edinost», pa si je v tem času s posebno vnemo prizadevala, da bi pripravila slovenska pogrebna društva v mestu in okolici, da bi se združila v enotno organizacijo.

Konec leta 1922 je imelo društvo v blagajni 17.740,58 lire, od tega pa so namenili na naslednjem občnem zboru 10.000 lir posebni blagajniški rezervi, preostalo pa so sklenili razdeliti med 486 člani. Življenje je teklo dalje po izhojenih stezah, le tu pa tam so se vode razgibale: tako je na primer iz društvenih knjig razvidno, da so morali leta 1925 zamenjati nekaj članskih izkaznic odnosno knjižic, ker je bila originale odnesla povodenj...

Novembra 1928 je društvo kupilo svoj lasten prapor z grbom, za kar je bilo treba odšteti 50 lir, časi pa so bili zdaj taki, da je bilo treba isto leto odšteti še 30 lir za eno kraljevo in eno Mussolinijevo sliko, nadaljnih 50 lir pa za zamenjavo slovenskega teksta z italijanskim na članskih knjižicah.

• • •

Rojensko pogrebno društvo je danes visoko aktivno, ter šteje okoli 400 članov. Z dvojezičnega vabila na 75. redni občni zbor pa lahko razberemo, da sestavljajo sedanji odbor Ferdinand Ferluga (predsednik), Rudolf Prelec (tajnik), Andrej Marušič (blagajnik), Bruno Zlobec, Silvester Piščanec in Josip Piščanec (odborniki), Pietro Muntelli, Rudolf Ferluga in Ferdinand Lazar (nadzorniki). Za podpore svojcem umrlih članov je društvo lansko leto izdalo 590.000 lir, konec leta pa je bilo v društveni blagajni 2,161.365 lir. Društvo šteje danes, kakor rečeno, okoli 400 članov, ter sloni zato na trdni in dovolj široki podlagi; glede povprečne starosti njegovih udov pa bi lahko rekli, da je razmeroma zelo visoka, kar po eni strani sicer potrjuje, da se je povprečna življenjska doba v zadnjih desetletjih razveseljivo zdaljšala, po drugi strani pa utegne pomeniti tudi, da je med člani društva danes vse premalo svežih in mladih sil, ki bi prevzele in nadaljevale delo te vzajemne podporne organizacije, ki so jo ustanovila in razvila prejšnja pokolenja.

E. F.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Enrico (Super) Bugli v Feltrinelli

Značaj razstav programatične umetnosti, ki so se do danes zvrstile v galeriji Feltrinelli, bi enako, kot pri jazzu, lahko imenovali hladno programatičnost, ker so pokazana dela nastala pretežno s posredovanjem hladnosti razuma. Sedanja dela nove razstave pa gotovo spadajo v vročo, ako že ne v razžarjeno zvrst programatične umetnosti.

Razstavljavec je 29-letni Enrico Bugli iz Neaplja, ki se nam predstavlja kot Super Bugli. Je pa tudi urednik in sotrudnik revije «Linea Sud» za umetnost in avantgardno kulturo, in kot tak v katalogu opisuje svoj pogled na lastno ustvarjanje, ki je v tem, da naj «uporabnik» umetnosti le-to dojema tudi fizično. Kako, nazorno kažejo njegova dela.

So to kaj zabavne pestre omarice z mnogodelnimi, krilnato raztezljivimi dverci, ki se odpirajo od spredaj kot od zadaj in vsebujejo pestro šaro. Vsepovsod, tapecirajo police in dverce, med katerimi se vrte fantastični skupki in užigajo barvane luči, najrazličnejši zavrženi predmeti, deli igrač, škatle, krtače, izrezki starih slik in ilustracij, sploh vse, kar se lahko najde na smetišču velemestne hiše. Nekakšna farsa zmehaniziranega življenja našega časa. Pravcati kaleidoskopični panoptikum, sestavljen brez prave vodilne misli, vendar pa živo utripajoč in napadalen. Neke vrste križanec med pop-artom in programatično umetnostjo, vse zasmehujoč in izzivajoč, pa čeravno drugače neuporaben. V tem pa je tudi bistvo teh del, ki ga Bugli ne zanikuje, saj v katalogu ponatiskuje eno izmed neštetih jalovih, a zabavnih iznajdb, budilko, ki spečemu izmakne odejo.

Dejali bi, da je glavni namen te umetnosti, prenesti gledalca v brezskrbnost otroške dobe, ko smo se čudili pred stojnicami sejemskih čarovnikov in prešerno razgrajali na vrtiljakih. Na to dejstvo kaže verjetno naziv razstav Buglijevih somišljenikov iz Florence, na katerih je sodeloval. Imenujejo se «Luna Park».

MILKO BAMBIČ

TRDITVE ŠVEDSKEGA STROKOVNJAKA PROF. HYDNA

Tudi z dieto se more pospešiti večja bistrost

Ribonukleinska kislina in njena vloga Kaj so geni - Trajnejši in «kratki» spomin - Negativne ocene o ženskih umskih kakovostih - «Kemija možganov»

MILAN, 9. — Prof. H. Hyden, profesor na univerzi v Göteborgu, je zelo znan strokovnjak. Posebno se je uveljavil na področju proučevanja tako imenovane ribonukleinske kisline. Ne bomo razlagali, kaj je ribonukleinska kislina, ker je to preveč zahtevna snov, da bi jo mogli v nekaj stavkih pojasniti. Sicer pa bo že iz članka razvidno, za kaj pravzaprav gre. Prof. H. Hyden je pred dnevi v nekem svojem predavanju pojasnil osnovne ugotovitve svojih dolgoletnih znanstvenih raziskav. Po njegovem vsebujejo možgani povprečnega človeka 10 milijard celic. V eni tisočinki miligrama možganov imamo sto celic. V vsaki izmed teh celic je prof. Hyden našel ribonukleinsko kislino, ki jo na kratko imenujejo tudi ARN. Ta kislina se po količini veča v razmerju s stopnjo zavesti, bistrosti, spomina. Ko je prof. Hyden ugotovil to razmerje, je iz tega sklepal, da ribonukleinska kislina vsebuje določene lastnosti, ki odločajo o naši osebnosti, o našem znanju, našem obnašanju, naših idejah, naši ustvarjalnosti itd.

Prof. Hyden se s tem ukvarja že 26 let in sedaj je bil končno pripravljen formulirati svojo «kemično teorijo» o človeških možganih. Prof. Hyden je rekel:

«V naših možganih so tako imenovani geni, to se pravi kemične sestavine, ki jih mi podedujemo po starših. Kadar gledamo, poslušamo, beremo itd., se ti geni «prižgejo» ali «zganejo» in proizvajajo ribonukleinsko kislino odnosno ARN, ki s svoje strani proizvaja določene beljakovine. Te beljakovine ostanejo v možganih do konca življenja in dejansko predstavljajo naš spomin, naš spominski zaklad, nekakšno surovino, ki nam služi za sestavljanje idej, ustvarjanje načrtov itd.»

«Naši možgani — je še rekel prof. Hyden — uporabijo točno tri ure, da bi ustvarili že omenjene beljakovine. V tem primeru moremo govoriti o tako imenovanem dolgem, trajnem, neizbrisnem spominu, ki se fiksira v možganih.»

Po trditvah prof. Hydna pa ima človek tudi tako imenovani «kratki spomin», t.j. n.pr. spomin, ki nam služi, da pogledamo v telefonski imenik in si zaželeno številko zapomnimo le toliko časa, da na telefonskem številčniku zavrtimo ustrezno številko. Ko smo to opravili, nam številka že izgine iz spomina. Tudi v tem primeru se je neki gen prižgal in začel ustvarjati ribonukleinsko kislino, ta pa takoj zatem ustvarjati določeno beljakovino, vendar se ta beljakovina ni utegnila zaradi kratkega časa formirati in se telefonska številka ni mogla vtisniti v spomin.

Prof. Hydna so vprašali, ali bi se moglo pomagati k pospešenju bistrosti; postavili so mu konkretno vprašanje, ali bi se dalo «okrepiti» inteligenco 180.000 italijanskih dijakov višjih razredov srednjih šol, da bi vsi opravili bližnje maturitetne izpite. Prof. Hyden je rekel, da ustrezna dieta mnogo vpliva na sposobnost možganov. Sicer pa po njegovem velja naslednje pravilo: «kar je škodljivo za jetra, ne koristi možganom». «Kdor boleha za kako boleznijo na jetrih, prav gotovo ne more beležiti visokega možganskega uspeha — je pribil prof. Hyden.

Prof. Hyden nadalje opozarja, da je treba omenjene gene «pravilno izkoriščati», da jih ne smemo «prižigati» za nepotrebne stvari, pač pa da nam morajo služiti le za to, da se pravilno pripravimo za življenje.

Če smo doslej izvajanja prof. Hydna beležili brez vsakršnega pomisleka, se nam nadaljnje trditve zdijo nekoliko čudne. Ko so švedskega strokovnjaka vprašali, ali obstaja razlika med umsko sposobnostjo moških in žensk, je ta zatrdil, da ta obstaja, kajti kako bi si sicer mogli razložiti to, da ne poznamo nobene ženske — Leonarda da Vinci, ženske Galilea Galileia, ženske Shakespeara, Danteja, Goetheja, Beethovna itd. Ženske imajo drugačne gene kot jih imajo moški. Geni slonijo na hromozomih in znano je, da ženska ima po dva hromozoma X, medtem ko ima moški en hromozom X in en hromozom Y. Z gledišča bistrosti hromozomi X niso kdove kako «koristni». Pri umsko prizadetih ljudeh, naj bo to pri moških ali ženskah, vedno naletimo na kak hromozom X odveč.

V zvezi z govoricami o tabletah na osnovi hormonov, ki prinašajo mladost, so prof. Hydna vprašali, če hormoni vplivajo tudi na možgane. Strokovnjak je odgovoril: «Preizkusil sem moške hormone, imenovane testosteron, in sem ugotovil, da se ti prvenstveno vsidrajo v določeno sestavino možganov, ki služi umskemu ravnotežju. Tudi ženske imajo ta hormon, vendar pa ga imajo manj kot moški. Morda prav zaradi tega ženske niso tako uravnotežene kot so moški.»

Zakaj pa imajo starejše osebe slabši spomin?

Na to vprašanje je prof. Hyden odgovoril: «Ali zaradi tega, ker nimajo več genov, ki bi jih mogli še 'prižgati', ali pa zato, ker so njihovi geni že izrabljeni. Samo ribonukleinska kislina pa nam daje le kratkotrajen spomin. Hrana in zdravila, ki ponovno oživljajo metabolizem, morejo prisiliti celice možganov, da proizvajajo beljakovine in zato morejo tudi starejšim ljudem omogočiti, da se jim spomin popravi.»

Prof. Hyden je ob koncu svojega predavanja izrazil prepričanje, da se bo v bodočnosti govorilo o «kemiji možganov», podobno kot se danes govori o «kemiji prehrane»

IKAROVE SANJE DELNO URESNIČENE

Ameriška vojska ima vojake s krili: 'orle'

WASHINGTON, 9. — So se Ikarove sanje uresničile? More človek že leteti, ne da bi ga po zraku nosilo letalo? Kaže, da se je ta že stara želja človeka uresničila, vendar pa le do neke meje. Pravzaprav je to dokajšen uspeh sodobne tehnike in ga je vredno zabeležiti, kajti odslej bo človek v zraku veliko bolj svoboden, kot je bil do sedaj in čeprav ne bo mogel leteti «kot ptica», ampak bo lahko le planiral, bo veliko prožnejši, kot je bil do sedaj s padalom.

Nekaj ameriških padalcev je — kakor poročajo iz vojaških krogov ZDA — napravilo doslej že 24 poletov in to s pomočjo zelo obsežnih, hkrati pa skrajno lahkih kril, ki si jih je zamislil ameriški znanstvenik italijanskega porekla Francis Rogallo.

Krila, ki so sestavljena iz posebne snovi, katere formule nočejo odkriti, dopuščajo človeku, da leti po zraku in da se med poletom usmerja. Seveda, človek ne leti kot bi letel z letalom ali s helikopterjem, pač pa «drsi» po zraku po tako imenovanem principu dinamičnega sunka, to se pravi, da planira, ker njegova široka krila «slonijo» na zračnih plasteh, ki držijo v zraku težo kril in človeka samega.

Ameriški «krilati letalci» so se v zadnjih dveh mesecih vadili in preizkušali krila v Fort Braggu v Severni Karolini, torej na posebnem vojaškem oporišču, ki je namenjeno za posebne vojaške poskuse. Ameriški pehoti je načrte za ta krila dala na razpolago NASA. Krila je leta 1948 izdelal ali bolje si jih je tedaj zamislil znanstvenik Francis Rogallo. Po njegovih načrtih so ta krila izdelali pri NASA, seveda z določenimi popravki. Za to iznajdbo sta Francis Rogallo in njegova žena l. 1963 bila tudi odlikovana.

Iz poročila, ki ga je objavila NASA v zvezi s poskusi, zvemo, da imajo ta krila obliko trikotnika, da segajo osem metrov v širino in da znaša njihova površina 400 kv. čevljev. Krila niso trda, pač pa se upogibajo in se dajo tudi zviti, odnosno sestaviti. NASA posebej poudarja, da ne gre za pripomoček, ki bi mogel človeku omogočiti normalno letenje, pač pa mu ta krila omogočajo le počasnejše padanje skozi zrak, podobno kot zavira padec padalo, le da s padalom padalec pada navpično, če ga ne zanaša zračni tok; pri dosedanjih poskusih s krili pa je dokazano, da more padalec ali letalec svojo smer padanja usmerjati in ne gre torej navpično navzdol, pač pa planira. Kakor so dokazali poskusi v Fort Braggu, pa je s temi krili možen le «omejen polet», to se pravi, da letalec ne more s temi krili leteti kdove kako daleč.

Osnova teh kril je v tem, da so sestavljena iz snovi, ki je lažja od zraka.

Poskuse z novim sredstvom za letenje so začeli šele pred nedavnim, ko je ameriški vojski uspelo dobiti od NASA tehnično pomoč za izvedbo načrta za tako imenovan «vodeni pristanek» padalcev. Najprej so nova krila preizkusili z manekeni, in sicer v centru Langley v Virginiji, nato pa na že omenjenem oporišču Fort Bragg, ki spada v okvir «Johna Kennedyja center za posebne vojaške vaje». Vse poskuse so doslej držali v tajnosti in šele prve dni tega meseca so objavili veliko novost, da ameriška vojska razpolaga z — «letalci orli».

OPERACIJA PO TV

V bolnišnici v Swindonu v južni Angliji je pred nedavnim okrog sto zdravnikov in bolničark imelo priložnost prisostvovati operaciji presaditve roženice, ki jo je bila prenašala televizija. S to operacijo so skušali povrniti vid nekemu delavcu, ki je že šest let živel z očesom, ki je bilo poškodovano.

Uporabili so roženico nekega 70-letnega moža, ki je bil umrl tri dni prej. Oči so mu odvzeli 4 ure po smrti, nakar so jih prenesli v bolnišnico v Swindonu.

Ta podvig predstavlja še en korak naprej v naporih britanskih bolnišnic, da bi se kar največjemu številu študentov omogočilo, da po televiziji spremljajo nekatere zapletene in važne operacije.

RADIO TELEVIZIJA

TOREK, 10. MAJA 1966

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Šopek slovenskih; 11.45 Guatelli in njegov ansambel; 12.00 Iz slovenske folklore; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Ansambel «Musici del Friuli»; 17.20 Italijanščina; 17.35 Glasbeni kaleidoskop; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Pianist Claudio Gherbitz; 19.00 Plošče za vas; 19.30 Romantične melodije; 20.00 Šport; 20.35 Sodobni motivi; 21.00 Pregled slovenske dramatike; 22.00 Plešite z nami; 23.05 Castiglioni: Impromptus št. 1-4 za orkester.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Juke box; 13.45 Sto let Furlanije v Italiji; 14.10 Pacchiorijevi solisti; 14.25 Orkester Casamassima.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 11.00 Otroški kotiček; 11.20 Ansambel F. Scarica; 11.30 Današnji pevci; 11.45 Nove plošče; 12.00 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Slovenski oktet; 14.15 Poje Zdenka Vučković; 15.00 Operne arije; 15.45 Domače viže; 16.20 Knjižne novosti; 16.35 Mali umotvori; 17.00 Pevci; 17.45 Glasba in fantazija; 18.00 Prenos RL; 19.00 Šport; 19.30 Prenos RL; 22.15 Ansambel G. Aulda; 22.35 Glasba za lahko noč.

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.45 Popevke; 10.05 Operna antologija; 10.30 Šola; 11.15 Pianist Rudolf Serkin; 11.45 Plošča za poletje; 15.15 Likovne umetnosti; 15.45 Gospodarstvo; 16.00 Spored za najmlajše; 16.30 Komorna glasba; 17.25 Simf. koncert; 18.50 Znanost in tehnika; 19.10 Oddaja za delavce; 20.25 F. Garcia Lorca: «Nozze di sangue»; 22.20 Plesna glasba.

II. program

8.00 Jutranja glasba; 9.00 Poje Corrado Lojacono; 9.35 Pisan spored; 10.35 Nove pesmi; 11.40 Skladbe za orkester; 14.00 Pevci; 14.45 Glasbeni koktail; 15.00 Plošča za poletje; 15.15 Vrtiljak pesmi; 15.35 Mezzosopranistka T. Berganza; 16.00 Rapsodije; 16.55 Pogovorimo se o glasbi; 17.35 Poljudna enciklopedija; 18.35 A. Bellanca: Zgodovina Zemlje; 18.50 Vaši izbranci; 20.00 «Pozor na ritem»; 21.00 Ameriška lahka glasba; 21.40 Glasba v večeru; 22.15 Jazz.

III. program

18.30 Likovne umetnosti; 18.45 Masellijev Divertimento; 19.15 Tuji periodični tisk; 19.30 Koncert; 20.40 Boccherinijev Kvartet štev. 1; 21.20 Chopinove klavirske skladbe; 21.45 Glasbena vzgoja; 22.25 Šostakovičev Kvartet štev. 8.

Slovenija

8.05 Glasbena matineja; 8.55 Mala zaveznica; 9.25 Zabavni orkestri; 10.15 Iz Gluckove «Ifigenije na Tavridi»; 11.00 Turistični napotki; 11.15 Nimaš prednosti!; 12.05 Slavni virtuozi; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Ansambel Mihe Dovžana; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Trije pesniki: Albreht, Golia, Gruden; 14.35 Pavčič: Anica in piščeta; 15.30 V torek na svidenje; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert; 18.00 Aktualnosti; 18.20 Plesni orkestri; 18.45 Na mednarodnih križpotjih; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Centralni koroški zbor; 20.20 Radijska igra — S. Mrožek: Policaji; 21.20 Pesem godal; 21.35 Iz fonoteke radia Koper; 22.10 Nočni koncert; 23.05 Plesna glasba.

Ital. televizija

8.30 Šola; 14.40 Neposreden prenos športnega dogodka; 17.30 Dnevnik; 17.45 Spored za najmlajše; 19.15 Četrt ure z Virginio Vee; 19.55 Športne vesti in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film «Il segno di Venere»; 22.30 Slovstveni pregled; 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Športni tednik; 22.00 Osebnosti iz Božanske komedije; 22.15 Vera in ljudje.

Jug. televizija

17.00 Otroci pojo — festival otroške pesmi; 18.15 Boj za obstanek — znanstv. film; 18.45 Torkov večer; 19.00 Svet na zaslonu: Le Manche; 19.45 TVD; 20.00 Velika domovinska vojna — film; 21.30 Poje Majda Sepe; 21.40 Zadnja poročila.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Danes boste z uspehom izpolnili vse svoje obveznosti. Novosti v čustvenem pogledu.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Po treznem premisleku se je treba dela lotiti takoj in z največjo vnemo. Razočaranje nad nekim prijateljem.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Ne kažite nestrpnosti, če uspeh ni takoj dosegljiv. V čustvenih zadevah bodite bolj diskretni.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Nadzorujte občasno svojo telesno zmogljivost. Bodite v oporo nekemu mlajšemu znancu.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Vsekakor bodite vztrajni, vendar ne trmoglavi. V čustvenem pogledu se vam bo ponujala priložnost, ki je zatem dolgo več ne bo.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) V poslu boste naleteli na nekatere težkoče, ki jih boste z lahkoto premagali. Če boste zamudili na neki sestanek, bo to bolj v vašo korist kot pa v škodo.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Vi in vaši sodelavci storite vse, da bi vas poslovni tekmeci ne presenetili. Bodite nepopustljivi z najmlajšimi.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Odlično bodo pripravljeni vsi, ki se imajo udeležiti kakega javnega natečaja. Dokajšnje notranje zadovoljstvo.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Bodite do svojih poslovnih partnerjev vedno zelo korektni. Skušajte pridobiti na svojo stran nekega uglednega nasprotnika.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Prišlo bo do spora med vami in nekaterimi poslovnimi zavezniki. Nikakor se ne smatrajte za slabšega od drugih.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Nenaden dogodek bi vam utegnil ogroziti ves program. Ne povečujte sami svojih čustvenih težkoč.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ne računajte preveč z obljubami, ki so vam jih bili dali neki tujci. Stopite v neposrednejši stik z naravo.

RAI PRIMORSKI DNEVNIK

10. MAJA 1966

TV STUDIO UNO Quiz

NAGRADNO TEKMOVANJE, POVEZANO Z ODDAJO «STUDIO UNO» 7. MAJA 1966

Ime in priimek .....

Naslov .....

I.

II.

Odreži in nalepi na poštno dopisnico ter naslovi na RAI — Casella Postale 400, Torino.

Med vsako oddajo «STUDIO UNO» se bo izvajala pesem z italijanskim besedilom, v kateri bosta dve besedi izvirnega besedila zamenjani z dvema drugima besedama. Televizijski gledalci, ki hočejo v «Studio Uno Quiz» tekmovati, morajo zamenjavo ugotoviti in v ustreznih gornjih oveh predalčkih označiti tisti dve izvirni besedi iz pesmi, ki sta bili zamenjani.

Izrezani in na poštno dopisnico nalepljeni stavni listki morajo prispeti na RAI — Casella Postale 400, Torino, do 18. ure prvega četrtka po oddaji, na katero se nanašajo.

Med vsemi stavnimi listki, ki bodo vsebovali obe pravilni besedi iz izvirnega besedila pesmi, bodo vsak teden izžrebani: en avtomobil (alfa romeo giulia T1, ali fiat 1500, ali lancia fulvia 2 C) in 10 nagrad, ki bodo obstajale vsaka v bonu po 150.000 lir za nakup knjig ter v motoskuterju (lambreta 50 ali vespa 50).

Med tekmovalnimi listki, ki bodo vsebovali točno označbo le ene izmed dveh besed izvirnega besedila, ki sta bili zamenjani, bo izžrebana količina prehrambenega blaga v trgovski vrednosti 700.000 lir (piščanci, nemastno svinjsko meso, jajca, oljčno olje itd. nacionalne proizvodnje). Zaloga bo tolikšna, da bo dobitniku zadoščala za leto dni.

Odpošiljatev dopisnice nikrati že pomeni popolno poznavanje in brezpogojni sprejem pravilnika igre, ki je bil objavljen v štev. 12 Radiocorriere-TV.

Aut. Min.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 18.2, najnižja 10,8, ob 19 uri 14.6; zračni tlak 1003.9 narašča, vlaga 75 odst., veter 15 km severozahodnik, nebo pooblačeno, morje razgibano, temperatura morja 16,5 stopinje, dežja je padlo 3,5 mm.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 10. maja
Izidor
Sonce vzide ob 4.40 in zatone ob 19.22. Dolžina dneva 14.42. Luna vzide ob 0.31 in zatone ob 8.50
Jutri, SREDA, 11. maja
Žiga

ZASEDANJE ZNANSTVENEGA SVETA CENTRA

Predlagana obnovitev konvencije za center za teoretsko fiziko v Trstu

Veljavnost sedanje konvencije med atomsko agencijo na Dunaju in italijansko vlado zapade l. 1968 - Delo centra v prvih dveh letih

Znanstveni svet mednarodnega centra za teoretsko fiziko v Trstu je na včerajšnjem zasedanju sklenil predlagati obnovitev konvencije med atomsko agencijo z Dunaja in italijansko vlado za nadaljnje delovanje mednarodnega centra za teoretsko fiziko. Ob zaključku včerajšnjih del je znanstveni svet pooblastil prisotnega generalnega ravnatelja atomske agencije z Dunaja profesorja Sigvarda Eklunda, naj sestavi poročilo in naj ga predloži svetu guvernerjev atomske agencije, ki ga bo nato predložil v proučitev generalni konferenci, ki bo septembra na Dunaju, da naj se podaljša konvencija z italijansko vlado o delovanju mednarodnega centra za teoretsko fiziko v Trstu, ki zapade oktobra leta 1968.

V prvih dveh letih svojega delovanja, kot sta poudarila v svojih poročilih ravnatelj centra prof. Salam in namestnik ravnatelja prof. Budini, je v mednarodnem centru za teoretsko fiziko v Trstu delalo 111 fizikov iz 36 držav; seminarja o fiziki plazme se je udeležilo 64 znanstvenikov iz 19 držav, seminarja o fiziki visokih energij pa 102 znanstvenika iz 29 držav. V centru se šola 16 študentov iz nerazvitih držav. Center je objavil doslej 142 raznih znanstvenih poročil, od katerih 130 o elementarnih delcih in 12 o fiziki plazme.

Znanstveniki trdijo, da je tržaški mednarodni center za teoretsko fiziko edini znanstveni zavod te vrste na svetu iz dveh razlogov: 1. zaradi njegove specializacije o fiziki plazme, ki se v njem proučuje na mednarodni ravni, in 2. ker je to edini center, v katerem je prišlo do izraza mednarodno sodelovanje v študijah in razpravah, ki trajajo po več časa.

Včeraj popoldne so si člani znanstvenega sveta ogledali kraj pri Miramaru, kjer gradijo nove stavbe za center za teoretsko fiziko. Po večernem predavanju je ravnatelj centra prof. Salam priredil sprejem v muzeju Revoltella.

Zasedanju znanstvenega sveta predseduje prof. Vallarta. Poleg ravnatelja in namestnika ravnatelja centra, se zasedanja udeležujejo še generalni ravnatelj atomske agencije z Dunaja prof. Eklud, dva namestnika ravnatelja agencije prof. Seligman in Sanielevici, bivši ravnatelj CERN prof. Weisskopf in podpredsednik sovjetske akademije znanosti Solovjev; kot opazovalci pa prisostvujejo zasedanju tržaška univerzitetna profesorja za fiziko Fonda in Amati, angleški profesor Rosenbluth, sovjetski znanstvenik Sagdeev, univerzitetni profesor iz Padove Villi, profesor Rostagni in odv. Gerin kot predstavnik italijanske vlade.

Danes bosta prišla v Trst še italijanska fizika prof. Salvini in prof. Bernardini, ki sta skupno s ostalimi prisotnimi znanstveniki člana pripravljalnega odbora svetovne konference o fiziki, ki jo namerava center za teoretsko fiziko organizirati poleti 1967 v Trstu. Pripravljalni odbor bo imel danes dopoldne prvo sejo na sedežu centra na Trgu Oberdan, drugo pa popoldne v devinskem gradu, kjer bodo znanstveniki gostje princa Torre e Tasso. Deželna uprava bo priredila danes odboru kosilo v nekem hotelu tržaške riviere.

Zasedanje konzulte upravljalcev PSI

Tržaška federacija PSI sporoča, da se je v nedeljo sestala pokrajinska konzulta upravljavcev PSI, ki je razpravljala o temi «Letni obračun navzočnosti socialistov v javnih upravah pokrajine». Prvi del zasedanja so posvetili vrsti kratkih poročil o opravljenem delu in o programih, ki so jih podali predsednik IACP odv. Senigaglia, predsednik Pokrajinske turistične ustanove odv. Terpin, dr. Salvo Teiner o vprašanjih pristaniške ustanove ter prof. Apih kot član upravnega sveta Tržaške hranilnice. Drugi del zasedanja je bil posvečen razpravi o nakazanih vprašanjih. Zasedanju je predsedoval prof. Medani.

Seja deželnega sveta

Danes ob 9.30 se zopet sestane deželni svet. Na dnevnem redu sta dva zakonska osnutka vsedržavnega zakona, ki so ju predložili demokristjani in komunisti in ki se tičeta ustanovitve pordenonske pokrajine. Razen tega je na dnevnem redu tudi zakonski osnutek o ukrepih v prid šolskim infrastrukturam. O prvih dveh zakonskih osnutkih o pordenonski pokrajini bo tekla razprava enotno. O obeh bo poročal svetovalec KD Bianchini.

Na dnevnem redu so tudi številna vprašanja, interpelacije in resolucije, ki so jih predložili svetovalci.

Deželni prispevki kmetom in konzorcijem

Na predlog odbornika za kmetijstvo Comellija je deželni odbor sprejel sklep o razdelitvi podpor konzorcijem za bonifikacijo, zadrugam in posameznim kmetom za nakup raket in drugega materiala za omejevanje škode po toči ali po zmrzali. Se prej pa je odbor sprejel sklep o prispevkih za izdatke zavarovanja po toči. Ti prispevki bodo znašali 50 odstotkov izdatka kmetom, 45 odstotkov konzorcijem in 35 odstotkov srednjim in velikim kmetijskim podjetjem.

Volitve za bolniško blagajno obrtnikov

Pokrajinska vzajemna bolniška blagajna za obrtnike opozarja vse prizadete, da bodo v nedeljo, 15. maja, od 8. do 22. ure, na sedežu blagajne v Videmski ulici št. 19 volitve za obnovo upravnega sveta in nadzornega odbora blagajne. Pravico do glasovanja imajo delegati, katerim je blagajna že dobavila potrebne izkaznice. Poleg omenjenega dokumenta morajo prizadeti imeti pri sebi ob vstopu na volišče, tudi osebno izkaznico ali enakovreden dokument. V izjemnih primerih bo blagajna izstavila prizadetim delegatom nov dokument, in sicer najkasneje do 13. ure v soboto 14. maja. Na oglasni deski blagajne sta na vpogled spisek kandidatov in uradni spisek delegatov-volivcev.

Premestitve slovenskih učiteljev

Na lastno prošnjo so premeščeni naslednji stalni učitelji slovenskih osnovnih šol na Tržaškem.

Marta Zupan iz Rojana na Občine, Duša Kosmina iz Ul. Donadoni v Ul. Sv. Frančiška, Pavlina Kobal od Sv. Ivana v Ul. Sv. Frančiška, Sonja Grmek od Sv. Ivana v Ul. Sv. Frančiška, Darja Zidarič iz Šempolaja v Nabrežino, Hedvika Kandut iz Šempolaja k Sv. Ivanu, Antonija Ščuka iz Zgonika v Barkovlje in Vida Pristavec iz Boljunca k Sv. Jakobu.

Premestitveni odloki bodo začeli veljati 1. oktobra 1966 z začetkom novega šolskega leta.

Zaključna točka gostovanja gojencev glasbene šole «Franca Sturma» iz Ljubljane v Kulturnem domu. Orkester in otroški pevski zbor

SINOČI V MALI DVORANI KULTURNEGA DOMA

Edinstven koncert gojencev Akademije za glasbo iz Ljubljane

Nastopili so solisti, instrumentalisti in pevka ter godalni orkester - Izredna kvaliteta vseh nastopajočih

Prav gotovo je samo srečno naključje, da smo v presledku komaj dveh dni imeli v našem Kulturnem domu priložnost poslušati gojence dveh glasbenih šol iz Ljubljane, najprej srednje šole «Franca Sturma» in sinoči Akademije za glasbo, to je glasbene šole najvišje stopnje. Srečno naključje je namreč v tem, da smo imeli tako lepo priložnost nazorno spoznati do kakšnih viškov more pripeljati glasbeni študij od prvih začetkov do zadnje šolske faze oziroma do tiste prehodne meje, ko postaja temeljita šolska priprava samo še nujna osnova za prehajanje v umetniško reproduktivnost.

Prav gotovo ne pretiravam, če zapišem, da tako lepega in tako kvalitetnega inštrumentalno - vokalnega koncerta pri nas še nismo imeli, vsaj ne v zadnjih letih in na stopnji glasbenih akademij, čeprav smo že slišali na primer gojence beograjske akademije, nekaj produkcij konservatorija «Tartini» in še kakšno drugo komorno izvedbo ansamblov ali posameznikov na stopnji višjih šol. To pa samo še potrjuje ugotovitev v poročilu o sobotnem koncertu, da je glasbena vzgoja v Sloveniji na najvišji evropski ravni.

Ob tem dejstvu, ki upravičeno vzbuja v nas ponos, pa nas je istočasno lahko tudi sram, da nismo za tak koncert zmožni do kraja napolniti niti male dvorane Kulturnega doma. Zaman je sedaj iskati krivdo v pomanjkljivi organizaciji, ki je bila tokrat v rokah Slovenskega akademskega kluba «Jadran», in morda v prenatrpanosti istovrstnih prireditev v kratkem časovnem razdobju; zaman zato, ker bi morala že enkratna kratka notica v dnevnem listu zadostovati, da bi pritegnila pozornost vsaj tistih 250 do 300 ljubiteljev glasbe in drugih kulturnih ljudi (ali takih, ki hočejo biti kulturni) kolikor jih je treba, da so zasedeni vsi stoli v mali ali parter v veliki dvorani. Toda to je drugo vprašanje, ki ga na tem mestu ni mogoče poglabljati, o katerem pa bi vendarle morali kdaj bolj prizadeto spregovoriti.

Sinočnji koncert je obsegal izključno slovenske komorne skladbe od nekoliko starejših do povsem novih. Pianistka Božena Ivančič je najprej zaigrala Tri miniature za klavir Marjana Lipovška, nato pa še Osterčeve Arabeske. Tako v lahno folklorno obarvanih Lipovškovih miniaturah kot v izrazito konstrukcijski Osterčevi skladbi je mlada pianistka uveljavila svojo izredno dognano tehniko in polnokrvno umetniško osebnost, ki je prišla do izraza tudi v čustveno poglobljenem spremljanju mezzosopranistke Eve Novšakove pri izvajanju Škerjančevih samospevov. Mlada pevka je Škerjančeve impresionistične podobe zapela z izrazito nagnjenostjo k liričnemu oblikovanju, pa seveda z odlično izšolanim glasom, ki prihaja najlepše do veljave v polnem izpevu v višjih legah, ki pa je še nekoliko zadržan v srednjih in nižjih višinah. Gabrijelčičevi Trije samospevi so pevki nudili priložnost, da je ob spremljavi godalnega orkestra pokazala tudi vso svojo pevsko kulturo v modernejšem izrazu.

Violist Cveto Demšar je zaigral Primoža Ramovša «Nocturno». Njegovo muziciranje je čisto in zanesljivo zlasti v tehniki loka.

Ena najlepših točk koncerta je bil nastop mladega violinista Tomaža Lorenza, sicer tudi člana znanega tria bratov Lorenz. Mladi mojster (in pri njem lahko že povsem upravičeno govorimo o mojstru) je zaigral morda eno najboljših slovenskih violinskih skladb – «Andante» našega tržaškega rojaka skladatelja Marija Kogoja. Tomaž Lorenz je že povsem zrel violinski interpret, ki ob dovršeni tehniki izvablja iz svojega godala najplemenitejše tone. Njegovo muziciranje je vzor tonske jasnosti in čistosti, obenem pa je tudi interpretacijsko globoko in poslušalec ima vtis, kot da živi z izvajano skladbo, s skladateljevim umetniškim navdihom. Res, violinist z veliko bodočnostjo.

Oba, violista Demšarja in violinista Tomaža Lorenza, je pri klavirju spremljala pianistka Marjana Šikič z diskretnim oblikovanjem.

Za zaključek sta godalni orkester pod vodstvom studenta dirigiranja Antona Kolarja, in harfistka Ruda Ravnik, zaigrala Ciglicev «Concertino za harfo». Mlada harfistka iz sole priznane pedagoginje za harfo Tržačanke Jelice Pertot Portograndi, se po izdelani tehniki in interpretaciji izvajanih del uvršča med vodilne solistke tega inštrumenta v Sloveniji. V Ciglicevem Concertinu smo lahko obcudovali njeno tehniko v vseh finesah, pa tudi izrazito muzikaličnost.

12-članski orkester je čudovito homogen ansambel in njegovo muziciranje odraža vse odlike v potankostih dognanega študija od intonančne preciznosti do čistosti in polnosti tonov ter interpretacijske poglobljenosti. Mladi dirigent Kolar ga vodi dinamično in suvereno brez nepotrebnih zunanjih efektov.

Maloštevilno občinstvo je vse izvajalce brez izjeme nagradilo s prisrčnim aplavzom.

Ob koncu se moram pridružiti besedam tržaškega visokošolca Janka Bana, ko je v svoji zahvali gostom izrazil željo, naj bi še prišli k nam. Toda dostavljam: z jamstvom da bo takrat njihovo izvajanje deležno primernejšega obiska kot tokrat. Vsaj to, če jim že drugega spričo naše revščine ne moremo dati.

j. k.

SESTANEK ZDRAVSTVENE KOMISIJE OBČINSKEGA SVETA

Še letos začetek pripravljalnih del za gradnjo bolnišnice na Katinari

Na dražbi dela za modernizacijo bolnišnice pri Magdaleni Arh. Semerani opisal glavne značilnosti nove bolnišnice

Včeraj se je zdravstvena komisija tržaškega občinskega sveta sestala v glavni bolnišnici. Arhitekt Semerani, ki je napravil načrte za novo bolnišnico na Katinari, je komisiji poročal o bodoči gradnji nove bolnišnice. Arhitekt Semerani je dejal, da bo ureditev bolnišnice na Katinari v glavnem sledila izvirnemu načrtu, ki je bil svoj čas izdelan za gradnjo bolnišnice pri Magdaleni. Nadalje je obrazložil, da bo morala občina zgraditi k novi bolnišnici primerne dostopne ceste, zlasti bo morala odpraviti vsaka zamudna vozlišča in druge ovire. V tem pogledu je treba ze sedaj misliti, je dejal, arhitekt Semerani, kdaj bo bolnišnica lahko odprta. Glede morebitnega trušča v zvezi z cesto, ki pelje iz industrijskega pristanišča, je bilo ugotovljeno, da je cesta dovolj daleč, da pa bo kljub temu treba podvzeti razne tehnične ukrepe. Hrati pa je arhitekt Semerani izključil vsako možnost okužbe ozračja na področju okrog bolnišnice.

Vprašanje močne burje je bilo premosteno, tako iz arhitektonskega kot iz drugih vidikov, ker se predvideva uporaba primernega materiala ter primernih oken in vrat. Načrt predvideva gradnjo enega samega glavnega vhoda, ter nekaterih manjših izhodov, ki bodo služili samo za poslovne potrebe. Bolnišnica bo zgrajena v dveh stolpih po deset nadstropij. Načrt predvideva 40 postelj za vsako nadstropje, ali 800 postelj v vsej bolnišnici. Poleg tega bo bolnišnica razpolagala z osrednjo sterilizacijsko napravo in z emoteko za notranjo lekarno. Arhitekt Semerani je obrazložil članom komisije še druge podrobnosti bodoče nove bolnišnice.

Sestanku zdravstvene komisije so prisostvovali tudi predsednik združenih bolnišnic odv. Morgera, svetnik uprave združenih bolnišnic Bonicioli in zdravstveni podravnatelj Bisiani.

Predsednik združenih bolnišnic odv. Morgera je imel kratko poročilo, v katerem je najprej omenil, da imajo sedaj na razpolago denarna sredstva, ki omogočajo, da bodo lahko začeli z deli takoj ko bo urejeno vprašanje lastnine zemljišča. Poudaril je, da predvidevajo, da bodo že letos začeli s prvimi deli, in sicer z ureditvijo zemljišča ter postavitvijo ograje. Poleg tega je odv. Morgera poudaril, da so že dali na dražbo dela za modernizacijo bolnišnice pri Magdaleni in da bo ta bolnišnica urejena delno tudi za novi oddelek za kronične bolezni in za rehabilitacijo teh bolnikov. Nadalje je poročal, da se glavna bolnišnica sedaj pogaja z univerzo o vprašanju medicinske fakultete in o problemih, kako bi vsaj v začetni fazi izkoristili bolnišniške naprave za fakulteto. Odv. Morgera je nadalje povedal, da je deželno skrbništvo za javna dela že odobrilo splošni načrt nove bolnišnice in da pričakujejo, da bo najkasneje v petih mesecih predložen v odobritev tudi izvršilni načrt.

Osem dni stavke v podjetju SAIPEM

Delavci podjetja SAIPEM, ki gradijo naprave naftovoda v Dolini, že več dni stavkajo vsak popoldan z zahtevo, da jim zvišajo dnevnice, saj prihajajo večinoma na delo od drugod. Sedaj so sklenili zaostriti stavko in so napovedali, da bodo od danes dalje stavkali nepretrgano kar osem dni če ne ugodi podjetje njihovim zahtevam.

VPRAŠANJA SEN. VIDALIJA IN POSLANKE BERNETIČEVE

Deželi se morajo zagotoviti širše avtonomije in pristojnosti

Vprašanja televizijskih oddaj, omejevanja sindikalnih svoboščin v Italsider itd.

Senator KPI Vidali je naslovil na predsednika vlade vprašanje, kakšne ukrepe namerava sprejeti, da bi se uveljavili nekateri osnovni členi deželnega statuta. Pri tem se senator v svojem vprašanju nanaša najprej na 3. člen, ki zagotavlja enakopravnost vsem državljanom ne glede na njihovo jezikovno pripadnost ter ščiti njihove jezikovne in kulturne značilnosti. V zvezi s tem členom je ustavno sodišče z razsodbo od 12.3.1965 odreklo deželi in deželnemu odboru kakršno koli pristojnost ter razsodilo, da niso za ta člen potrebne nikakršne izvršilne določbe. Nadalje se sen. Vidali nanaša na člena 11 in 59, ki se tičeta nalog pokrajin in občin kot organov za decentralizacijo deželne uprave. V zvezi s tem je sam deželni odbor priznal, da ni bila dosej dana zadostna vzpodbuda za okrepitev avtonomije krajevnih uprav.

Prav tako ni vlada dala doslej nobene teže predpisu člena 44, po katerem se deželni predsednik udeležuje sej vlade, ko razpravlja o vprašanjih, ki so velike važnosti za deželo samo. Tudi ta člen razlaga vlada na omejen način ter na primer sploh ni upoštevala pripomb deželnega sveta k Pieraccinijevemu petletnemu načrtu za razvoj gospodarstva.

Člen 47 določa, da se mora vlada posvetovati z deželnim odborom, ko gre za spremembe v prevozih, ki se tičejo deželnega območja kakor tudi, ko gre za sklepanje trgovinskih pogodb s tujimi državami, ki se tičejo mejnega prometa ali tranzita skozi tržaško pristanišče. Doslej pa se ni vlada posvetovala z deželnim odborom v zvezi s trgovinskimi sporazumi z Jugoslavijo, z italijansko-jugoslovanskim sporazumom o ribolovu na Jadranu, s pogajanji o naftovodu ter v zvezi z državnimi načrti o preureditvi plovnih družb PIN.

Vidali se sklicuje še na člen 59 o državnih prispevkih za razna javna dela, na člen 54 o deželnih prispevkih deficitarnim občinam in pokrajinam ter na člen 70, ki govori o pristaniški ustanovi v Trstu, ki še ni ustanovljena.

Vprašanje se zaključuje z ugotovitvijo, da se sam deželni odbor pritožuje, da prevladuje pri osrednjih organih težnja po krčenju deželnih pristojnosti v zakonodajni in upravni dejavnosti.

Vidali je poslal tudi vprašanje predsedniku parlamentarne komisije za nadzorstvo nad radijskimi in televizijskimi vestmi. V njem se pritožuje, da ni televizija oddajala prav nič o manifestaciji 25. aprila v Miljah, kjer so odkrili dvojezični partizanski spomenik, medtem ko je oddajala del ceremonije v Rižarni, ki jo je priredila KD.

Ministrstvo državnih udeležb je odgovorilo na Vidalijevo vprašanje o omejevanju sindikalnih svoboščin v železarni Italsider v Trstu, ministrstvo za finance pa na njegovo vprašanje o vračilu prispevkov INPS delavcem, ki so bili svoj čas zaposleni pri bivši ZVU in so jih potem vključili v posebni državni stalež do izčrpanja. Končno je Vidali vložil pismeno vprašanje na zunanje ministrstvo, v katerem ga opozarja, da je avstralska vlada sklenila, da bodo morali služiti vojaški rok tudi tuji priseljenci, čeprav niso avstralski državljani.

Poslanka Marija Bernetič pa je skupno z drugimi poslanci KPI predložila resolucijo, v kateri poziva poslansko zbornico, naj vlada poskrbi za razpustitev ustanove QN AIRC, ki naj preide pod upravo dežel Furlanija — Julijska krajina in Tridentinska — Gornje Poadižje.

V NEDELJO V TREBČAH

Zaključen pokrajinski kongres Zveze komunistične mladine

Izvolili so novi odbor zveze in delegate za vsedržavni kongres

V nedeljo se je zaključil v Ljudskem domu v Trebčah med navdušenjem mladine 3. pokrajinski kongres tržaške komunistične mladine. Kongres se je končal po treh dneh intenzivnega dela in razprav o poročilu dosedanjega tajništva. V razpravi je spregovorilo 16 mladincev o vprašanjih, ki se tičejo vse tržaške mladine. Med temi vprašanji sta tudi gospodarska obnova mesta, ter mir in bratstvo med narodi. Osnovno vprašanje razprave je bil predlog FGCI vsem levičarskim mladinskim organizacijam o ustanovitvi levičarske mladinske zveze. Na kongresu so tudi izrekli zaskrbljenost spričo resnega mednarodnega položaja, ki grozi miru v svetu.

Na kongresu so tudi sporočilu, da je organizacija dosegla 100 odstotno število članstva v primeri s prejšnjim letom, saj se je vpisalo na novo 160 mladincev. Zadnji je spregovoril na kongresu mladinec Canova, član osrednjega vodstva FGCI. V imenu tržaške federacije KPI je pozdravil kongres njen tajnik Sema. Na koncu so izvolili člane zveznega odbora in delegate za vsedržavni kongres FGCI.

DEŽ JE POKVARIL VSE PRIČAKOVANJE

Dolinski ples pod mlajem preložen na soboto in nedeljo

Mlaj bo letos prvič stal ves teden - Tudi razstava vin podaljšana - Veliko zanimanje za Radunkovičevo razstavo

V nedeljo in včeraj bi moral biti v Dolini tradicionalni praznik s plesom pod mlajem, na katerega so se vaščani, zlasti pa dolinska mladina, temeljito pripravljali, da bi nudili gostom prijetno zabavo v domačem okolju, toda slabo vreme je prekrižalo račune prirediteljem in gostom. Zaradi deževja je bil praznik okrnjen, toda dolinski fantje in dekleta se kar tako ne pustijo in so odložili ples pod mlajem na prihodnjo soboto in nedeljo. Prav tako bo tudi prihodnjo soboto, nedeljo ter v ponedeljek razstava domačih vin, v ponedeljek okrog 18. ure pa bo spuščanje mlaja. Ponosen mlaj z bogato črešnjevo krošnjo, polno pomaranč in limon ter vencev s kolači, bo torej stal letos ves teden na trgu v Dolini.

Kljub slabemu vremenu in čeprav ni bilo plesa pod mlajem, je bilo že v soboto zvečer, posebno pa v nedeljo in včeraj lepo število domačih in tujih gostov v Dolini. Včeraj je bilo opaziti precej gostov z jugoslovanskega področja, ker so imeli praznik: dan zmage nad nacifašizmom. Prijatelji dobre kapljice so prišli na svoj račun na razstavi domačih vin, v osmicah in gostilnah. Gostje so ob dobrem prigrizku in vinu prepevali v gostilnah, prikrajšana pa je bila le mladina, ker je odpadel ples. Kakor smo že poročali, je bila v dvorani prosvetnega društva «Valentin Vodnik» otvoritev razstave maket slavonskega umetnika invalida Branka Radunkoviča, ki je vzbudila v Dolini veliko zanimanje. V nedeljo popoldne je Radunković spregovoril obiskovalcem in jim zapel nekaj slavonskih narodnih pesmi. Njegove besede in pesem so šle ljudem do srca ter jim okrepile vero v življenje. S sprejemom v Dolini in obiskom je Branko Radunković zelo zadovoljen in se med domačini počuti kot med brati.

Federacija KPI dosegla 100 odstotkov članov

Tržaška federacija KPI sporoča, da je dosegla 5 tm. 100 odstotkov vpisanih članov, medtem ko je dosegla Zveza italijanske komunistične mladine v Trstu 100 odstotkov članov 8. tm. Ob tej priliki se zahvaljujeta obe zvezi vsem tovarišem in tovarišicam, ki so se žrtvovali, da bi dosegli ta smoter.

Slovenski klub in prosvetno društvo «Ivan Cankar» priredita danes, 10. maja ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani, Ul. Geppa 9, predavanje ob 90-letnici rojstva Ivana Cankarja.

Predaval bo publicist dr. Fran Vatovec o temi

IVAN CANKAR PUBLICIST IN ČASNIKAR

Prebranih bo tudi nekaj ustreznih tekstov.

Na zanimivo predavanje o izredno izstopajoči Cankarjevi osebnost vljudno vabljeni vsi člani in prijatelji Slovenskega kluba in prosvetnega društva «Ivan Cankar».

Slovensko gledališče v Trstu
V KULTURNEM DOMU
V Mali dvorani
Danes, 10. t. m. ob 18. uri

PISMA GOSPE DE LESPINASSE

recital MIRE SARDOČEVE

V Veliki dvorani
V soboto, 14. maja ob 21 uri (abonma premierski in prva ponovitev)
V nedeljo, 15. maja ob 16.30 (abonma nedeljski popoldanski)
V sredo, 18. maja ob 20. uri (študentski abonma)
V četrtek, 19. maja ob 16.30 (invalidski abonma)
V soboto, 21. maja ob 21. uri (okoliški abonma)
V nedeljo, 22. maja ob 16.30

JAROSLAV HASEK
DOBRI VOJAK ŠVEJK
veseloigra v treh dejanjih
Po dramatizaciji E. F. BURIANA
priredil BRANKO GOMBAČ
Prevod: JOŽKO LUKES
Scena: ing. MIRKO LIPUŽIČ
Kostumi: ALENKA BARTLOVA
Glasba: MARJAN VODOPIVEC
Slikarska dela: Demetrij Cej
Režija: BRANKO GOMBAČ

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14 ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 734-265.

Nadaljnji razpored predstav bo objavljen kasneje.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

8. in 9. maja 1966 se je v Trstu rodilo 14, umrlo pa je 27 oseb.

UMRLI SO: 44-letni Giovanni Carmeli, 69-letni Mario Caffau, 72-letna Margherita Martellani por. Gris, 50-letni Alberto Di Chito, 84-letni Stefano Spezzali, 71-letna Caterina Ban por. Decarli, 64-letni Luigi Nuciforo, 62-letna Ida Divinch por. Bonanno, 63-letna Giovanna Koblar por. Lunardelli, 78-letna Francesca Stepancich por. Gerina, 86-letni Michele Chiachic, 64-letna Noemi Humech, 80-letna Maria Tiberio, 48-letni George Cox Albert, 73-letna Margherita Fonda vd. Fonda, 78-letna Italia Mantoessi vd. Pizzul, 79-letni Alfonso Podbersich, 66-letni Matteo Zuccon, 92-letna Domenica Bonifacio vd. Fonda, 80-letna Delfina Rednik vd. Trevisan, 73-letna Matilde Vittor por. Pierdominici, 76-letni Gustavo Emilio Jani, 63-letni Pietro Patrovicchio, 70-letni Antonio Petri, 63-letna Clelia Chiapolin por. Tramontin, 85-letna Loretta Gnocchi, 70-letni Francesco Lussi.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

D'Ambrosi, Ul. Zorutti 19-c; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Ravasini, Trg Libertà 6; Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

Alla Salute, Ul. Giulia 1; Benussi, Ul. Cavana 11; Picciola, Ul. Oriani 2; Vernari, Trg Valmaura 11.

Deželni natečaj o umetnostni vzgoji

Miljsko županstvo opozarja učitelje in profesorje ter učence in dijake, da 31. maja zapade rok za predložitev risb in drugih del za deželni natečaj o umetnostni vzgoji v osnovni in srednji šoli. Podrobne informacije in tiskovine nudi miljsko županstvo (tel. 98004.)

Nerodnost pa taka

Da bi se izognila moškemu, ki ji je prišel nasproti, je sinoči 25-letna gospodinja Edda Pacher iz Ul. Carducci 34, ki je hodila po Ul. Muratti, z glavo udarila v rob škatle, v kateri je nameščen telefon za taksametre. Z rešilnim avtom so ponesrečenko odpeljali v bolnišnico, kjer so jo s prognozo okrevanja v treh dneh sprejeli na opazovalni oddelek zaradi rane na lasišču.

Pes jo je ugriznil

Ko je včeraj popoldne 65-letna gospodinja Maria Kraiser por. Bonetti z Opčin, Villa Carsia 1076, hodila po cesti pred vilo na Opčinah, Poggioreale del Carso štev. 69, je iz vile nenadoma pritekel pes, jo napadel in ugriznil v levo podlakt. Kraiserjevo, ki se je precej prestrašila so nekaj minut kasneje z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico. Dali so ji prvo pomoč in ji obvezali rano. Okrevala bo v 6 dneh.

Gledališča

VERDI

Nadaljuje se pri blagajni gledališča Verdi prodaja vstopnic za 8. koncert spomladanske simfonične sezone, ki bo v petek, 13. tm. ob 21. uri. Orkester gledališča Verdi bo vodil dirigent Antonino Votto, sodeloval pa bo pianist Michael Ponti. Na programu so skladbe:

Bach: Simfonija v d-molu op. 18 št. 3 za dvojni orkester; Rahmaninov: Koncert št. 3 v d-molu za klavir in orkester; Farina: Sonata za orkester imenovana «Bitka»; Musorgski: Slike na razstavi (Ravelova inštrumentalizacija).

KONCERT «ARTE VIVA» NA RADIU TRST

Danes 10. t. m. ob 21. uri bo v Avditoriju «A» RAI koncert «Arte Viva» s sodelovanjem Italijanskega združenja sodobne glasbe. Nastopili bodo Bruno Canino (klavir), Antonio Ballista (klavir) in Remo Gelmini (klavir in tolkala). Program obsega skladbe: «Dialoghi» G. F. Malipiera (za dva klavirja); «Piano Rage-music» B. Canina in «Refrain» K. Stockhausna (za tri izvajalce); «Mobile» H. Pousseurja (za dva klavirja) in «Innis» L. Dallapiccola (za tri klavirje). Omenjeno število vabil bo na razpolago pri vratarju RAI v Ul. F. Severo 7.

GABRIJEL PISANI PIŠČANC NA RADIU TRST A

V okviru javnih radijskih koncertov bo v avditoriju A na sedežu RAI v Ul. Fabio Severo 7 v petek 13. t. m. ob 21. uri XIV. koncert. Nastopil bo pianist Gabrijel Pisani Piščanc z naslednjim programom:

F. Liszt — Sonata in si minore, M. Kogoj — Skica, K. Pahor — Arabeske (Vivace molto, Andante con moto, Presto), V. Lovec — Tri groteske (Tempo di marcia, Tempo di valse lento rubato, Presto).

Kino

Nazionale 16,00 «Amore all'italiana» Technicolor, Walter Chiari, Paolo Panelli, Raimondo Vianello.
Excelsior 16,00 «Delitto quasi perfetto» Eastmancolor, Philippe Leroy, Pamela Tiffin.
Fenice 16,00 «Allarme dal cielo» Eastmancolor.
Eden 16,00 «James Tont operazione D.U.E.» Eastmancolor, Lando Buzzanca, France Anglade, Loris Gizzi.
Grattacielo 16,00 «Tutti insieme appassionatamente» Todd AO 70 mm. Barve De Luxe, Julie Andrews. Nagrada Oscar 1965.
Alabarda 16,30 «Furia a Marrakech» Technicolor, Stephen Forsyth, Dominique Boschero. Zadnji dan.
Filodrammatico 16,30 «FBI operazione vipera gialla» Technicolor, Sam Garter, Moira Orfei. Zadnji dan.
Aurora 16,30 «Django» Prepovedano mladini pod 18. letom.
Cristallo 16,00 «Cincinnati Kid» Technicolor, Steve Mac Queen.
Garibaldi 16,30 «La legge dei fuorilegge» Technicolor, Dale Robertson, Yvonne De Carlo.
Capitol 16,30 «L'uomo di Hong Kong» Technicolor, Ursula Andress, Jean Paul Belmondo.
Impero 16,30 «Da un momento all'altro».
Vittorio Veneto 16,30 «L'ultimo omicidio» Alain Delon. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Moderno Danes počitek. Jutri ob 16,30 «West and soda» Barvne risanke.
Astra 16,00 «Colpo grosso al casinò».
Ideale 16,00 «Il trionfo di Ercole» Technicolor, Don Vadis, Marilù Tolo.
Abbazia 16,00 «Ercole contro Moloch» Gordon Scott.
Skedenj 16,00 «Spionaggio a Gibilterra» Dramatični film.
Astoria Počitek.

Izleti

Slovensko planinsko društvo Trst organizira 15. maja 1966, ob cvetenju narcis, izlet na Golico čez Ljubljano, Kranj in Jesenice. Vpisovanje v Tržaški knjigarni do 11. maja 1966.

* * *

P.D. Marij Matjašič-Milan v Barkovljah (Rumena hiša) priredi v nedeljo 29 maja tl. izlet v Postojnsko jamo, združen z ogledom Predjamskega gradu. Izlet se vrši s skupnim potnim listom. Kosilo bo v Postojni. Odhod ob 7. uri izpred sedeža društva. Vpisovanje dnevno od 18. do 20. ure na sedežu. Pojasnila po telefonu št. 30597 od 12. do 14. ure.

Vpisovanje se zaključi 12. maja. Za udeležence iz mesta bo odhod ob 6,30 izpred stavbe št. 5 na Trgu Oberdan.

* * *

Sportno društvo Rosandra priredi 15. maja izlet z avtobusom v S. Quirino (Pordenone), kjer bo športno srečanje. Vabljeni navijači in prijatelji. Vpisovanje v Boljuncu v gostilni Miro Sancin do 9. maja. Cena 1200 lir.

DOLINSKI FANTJE IN DEKLETA PRIREDIJO

ples pod mlajem

Igral bo dolinski kvintet, pela pa bosta Dario in Darko

KI BO 14. IN 15. MAJA

ODPRTA BO RAZSTAVA DOMAČIH VIN

Potovalni urad „AURORA"

PRIREDI OD 2. DO 5. JUNIJA 1966

KRIŽARJENJE PO DALMACIJI

IN

IZLET NA PLITVIČKA JEZERA

Z motorno ladjo «JUGOSLAVIJO» od TRSTA — s postanki v ZADRU, na MALEM LOŠINJU in na RABU — do REKE, od tu pa z avtobusi na Plitvička jezera in nazaj v Trst.

CELOTNO POTOVANJE STANE 23.000 LIR

Pohitite z vpisom, kajti število prostih mest je omejeno!

Informacije in prijave pri potovalnem uradu «AURORA», Trst, Ul. Cicerone 4, tel. 29-243

V ZNAMENJU NADALJNJE SPECIALIZACIJE VELESEJMA

Tržaško pristanišče v novi vlogi izhodišča za trgovino z bananami

Trgovini z bananami bodo na velesejmu posvečeni mednarodni razgovori in posebna razstava - Priprave v pristanišču - Dnevi kave

Kakor je bil že večkrat poudarjeno, se bo letošnji tržaški velesejem razlikoval od prejšnjih prireditev predvsem po globlji specializaciji na področju lesa in lesnih izdelkov, na področju kave in na področju banan.

Program lesnih prireditev je bil že pred časom dokončno izdelan, saj je vodstvu velesejma uspelo, da si je že pred dobrim časom zagotovilo sodelovanje širokega kroga proizvajalcev in trgovcev, pa tudi strokonjakov, ki se udejstvujejo na tem področju.

V torek, 28. junija, pa bo dan kave. Za to prireditev vlada v primerjavi s drugimi trgovskih in industrijskih krogih veliko zanimanje. Okoli kave se je zlasti v preteklih letih razvil problem, pri katerem nastopajo na eni strani najvažnejše države pridelovalke, na drugi pa celoten svetovni trg kot uvoznik in potrošnik tega eksotičnega blaga. Mednarodna organizacija ICO, ki skuša usklajevati pridelek in svetovno potrošnjo kave, je dala zlasti v zadnjem času povod za številne kritike, po drugi strani pa lahko računa tudi na veliko število zagovornikov. Za časa tržaškega sejma, ki si je nadel naslov, da izreče svojo besedo tudi glede tega splošnega problema, in to zlasti zaradi pomena, ki ga ima tržaški trg kot industrijsko in trgovinsko središče za promet s kavo in njenimi derivati, bo lahko prišlo to dvojno gledišče do popolnega izraza. Na dan kave bodo namreč prisotni v našem mestu strokovnjaki, ki pripadajo c ema taboroma, namreč taboru zagovornikov mednarodne organizacije ICO, ter taboru, ki nasprotno zagovarja svobodno pridelovanje in razpečavanje kave. Med pristaši svobodne trgovine s kavo so predvsem nekatera velika francoska uvozna podjetja, ki so pristala na vabilo tržaškega velesejma in ki bodo poslala nanj svoje strokovnjake. Zaradi spora med obema skupinama in sklepov, ki se bodo porodili po izmenjavi nasprotujočih si gledišč, lahko pričakujemo, da bo napovedani sestanek o kavi letos doživel prodoren uspeh.

Tudi na področju banan bo letošnji sejem zagotovil svoj doprinos: v sredo, 29. junija, bo namreč dan posvečen temu žlahtnemu sadežu. V dopoldanskih urah bo v sejemskih prostorih zasedanje s temo «Trst kot novo izhodišče za trgovino z bananami v smeri proti Italiji in srednji Evropi», za popoldne pa sta na sporedu še dve strokovni srečanji, namreč srečanje z naslovom «Italijansko tržišče z bananami po odpravi državnega monopola» ter srečanje predstavnikov držav pridelovalk, ter uvoznih in razpečevalnih podjetij.

Na razstavi banan, ki bo zavzela več standov in nekaj zunanjih kioskov, bodo nastopila nekatera velika trgovska podjetja iz notranjosti Italije, ki se ukvarjajo s trgovino z bananami, med temi znana organizacija Nerasco, ki ima sedež v Genovi in ki se ukvarja prvenstveno z razpečavanjem žlahtnega sadeža z Madagaskarja, dalje pomorska družba D'Amico, ki bo razstavljala model ladje za prevažanje banan, nekateri pridelovalci banan s Slonokoščene obale, posebno razstavo najlepših primerkov domačih banan pa bodo pripravili tudi pridelovalci z otokov Gvadalupa in Martinika v Mehiškem zalivu. Veliko pridobitev za dan banan pa bo predstavljala prisotnost strokovnjakov velike mednarodne družbe za razpečavanje banan in drugega eksotičnega sadja Unite Fruits, ki se bodo udeležili manifestacije kot opazovalci.

Med tem časom se v pristanišču pripravljajo na postavitev novih izkrcevalnih naprav, ki so jih izdelali v obratih Officine Reggiane iz Reggio Emilie. Naprave sestojijo iz dveh tekočih trakov z zmogljivostjo po 2000 grozdov na uro, s katerih visijo na določenih razdaljah nekakšne platnene vreče. Napravi bodo s pomočjo žerjava spuščali v ladijski trup, od koder bodo potem dvigali banane najprej visoko nad skladišče, nato pa čez ladijski rob bodisi direktno v železniški vagon, ali pa v zato pripravljeno skladišče odnosno hladilnik. Posebno skladišče za banane nameravajo s časom urediti v skladišču št. 3 v stari luki, to pa bo zahtevalo precej časa, če naj se skladišče primerno opremi s hladilnimi napravami in vsem potrebnim za manipulacijo tako občutljivega blaga, kakršnega predstavljajo prav banane. Za neposredno pretovarjanje sadeža z ladij na železnico pa je že skoraj vse pripravljeno. V stari luki so nalašč za to okrepili zmogljivost štirih žerjavov, samo prenosno napravo pa so še enkrat preizkusili ter z njo izkrcali manjši tovor kave. Te dni so napravo odpeljali v novo pristanišče ter jo včeraj popoldne ponovno preizkusili. Pred skladiščem št. 58 je namreč zasidrana kubanska ladja «Bahia de de Nipe», ki je pripeljala v Trst večjo količino sladkorja, tovor pa so iz njenega trupa pričeli izkrcavati s pomočjo nove naprave. Delovanju naprave je prisostvovalo večje število strokovnjakov, pa tudi delavci, so z zanimanjem gledali operacije. Zaradi temnega platnenega pregrinjala, ki varuje srednji del traku pred dežjem, so pristaniški delavci krstili novo napravo za «krokodila».

Kubanski sladkor se avtomatično pretaka iz ladijskega trupa v železniški voz in v tovornjak

sprejela resolucijo o gospodarskem in družbenem razvoju občine za leto 1966. V primerjavi z lanskim letom se bo celotni dohodek povečal za 20%. Resolucija priporoča gospodarskim organizacijam, naj posvečajo vso skrb strokovnim kadrom in zaposlovanju mladine, ki konča razne šole. Vso skrb je treba posvetiti raznim družbenim službam ter obrti, trgovini in sorodnim dejavnostim.

Končno je bilo govora tudi o pouku italijanščine na osnovnih šolah. Odborniki so se odločno zavzeli, da je treba število tedenskih ur zvišati na račun drugih jezikov. Republiška skupščina pa naj čimprej ta pouk uzakoni in sprejme ustrezne materialne obveznosti.

* * *

Na koprski obali gostuje mladinsko gledališče iz Rima «Carro di Tespi». Ansambel nastopa z zgodbami iz znane knjige Edmonda De Amicisa «Srce». V Kopru, v Izoli in v Piranu je občinstvo toplo pozdravilo odlične interpretacije italijanskih umetnikov. Skupina bo gostovala tudi v Hrvatski Istri.

* * *

V Rodiku pri Kozini se je spet pripetila nesreča s strelnim orožjem. 15-letni Evgen Dobrila je v gozdu našel italijansko puško in jo «preizkusil» na bližnjem travniku. Naboj mu je priskrbel sošolec. Razumljivo je seveda, da je cev po toliko letih močno zarjavela, zato je smodnik pri izstrelitvi udaril nazaj in mladeniča hudo poškodoval po obrazu in prsih. Odpeljali so ga v bolnišnico v Valdoltri. Poškodbe niso tako hude, da bi bil v življenjski nevarnosti.

Kongres mladine PSDI

Tržaška federacija PSDI sporoča, da je bil preteklo soboto na njenem sedežu pri Sv. Soboti pokrajinski kongres mladinske federacije PSDI iz Trsta. Na kongresu so razpravljali o vprašanjih, ki so povezana z notranjo organizacijo ter z vsedržavnim in krajevnim političnim položajem. Po pozdravu političnega tajnika PSDI Pierandreia in poročilu dosedanjega tajnika mladinske federacije PSDI Zugne se je pričela razprava. Zatem so počastili spomin tragično umrlega študenta Paola Rossija.

Glavni predmet razprave je bilo vprašanje socialistične združitve. Poleg tega so razpravljali tudi o delovnih vprašanjih in o možnosti zaposlitve tržaške mladine. Na koncu so izvolili novi pokrajinski vodstveni odbor, v katerem so: Luigi Benvenuto, Livio Fontanot, Antonio Romani, Arduino Valenti, Sergio Vatta, Rodolfo Fabiani, Mario Carrino, Fabio Clari in Giorgio Maitan

Goriško-beneški dnevnik

PO NAČRTIH TEHNIČNEGA URADA OBČINE GORICA

Smetišče in odtok kanalizacije bodo preložili iz Štandreža v Sovodnje

Za izgradnjo objektov bodo zasegli 90.000 kvadratnih metrov zemlje Sovodenjcev - Ali je bilo umestno, da so lastnike vabili na pogovor v Gorico

Občina Gorica je izbrala novo lokacijo za odlaganje smeti in odtekanje odpadnih vod v Sočo. Namesto pri Štandrežu, kjer je v neposredni bližini naselje, bodo odlagali smeti ter uredili odtok odpadnih vod v Sočo nekje pri Sovodnjah. Občinski tehnični urad je že izdelal načrt za objekte, ki jih bodo postavili na površini okoli 90.000 kvadratnih metrov.

Premestitev smetišča in iztoka kanalizacije je postala neodložljiva, ker je smrad okuževal zrak ter predstavljal nevarnost za zdravje ljudi. Občinski odbor je o tem vprašanju razpravljal ter potrdil načrte, ki jih bo predložil občinskemu svetu.

Ker je bila lokacija izbrana na področju občine Sovodnje, je občinska uprava pozvala 45 lastnikov zemlje, ki so občani Sovodenj, včeraj popoldne na pogovor v tehnični urad v Gorico. Kakor smo izvedeli, se je povabilu odzvalo 30 oseb, predvsem žensk, ker moški ob 17. uri povečini delajo. Za pogovor je občinska uprava Gorica razposlala vabila, v katerih pa ni navedla razloga, zakaj jih vabi, ampak jih samo opozarja, da bodo v primeru njihove odsotnosti ravnali po zakonu (z drugimi besedami povedano, jim bodo zemljo razlastili).

Nam se ob takšnem načinu ravnanja občine Gorica vsiljujejo naslednja vprašanja:

Ali ne bi bilo potrebno, da bi občina Gorica poprej vprašala lastnike zemlje v Sovodnjah, če se strinjajo z izbiro lokacije?

Ali ne bi bilo zaradi jasnosti pravilno navesti v povabilu razlog, zakaj vabijo lastnike na pogovor?

Ali ne bi občina Gorica ravnala bolje, če bi odšel njen predstavnik v Sovodnje, da bi 30 osebam, občanom Sovodenj, prihranila pot in izgubo časa?

Sklepi pokrajinskega upravnega odbora

Upravni odbor pri goriški prefekturi je na svoji zadnji seji odobril med drugim tudi naslednje sklepe:

Gorica: Ureditev ulic Mocchetta, Camposanto, Rivoli in Licinio v Ločniku: dodatek za asfaltiranje pločnikov. Ureditev športnega igrišča v Ul. Baiamonti. Pooblastilo župnijski cerkvi v Podturni za prevzem darovanega poslopja.

Starancan: Izterjevanje trošarine na tarifo in z abonmajem. Sprememba odloka za šolski prispevek v korist osnovne šole v Starancanu.

Tržič: Predujem od 50 milijonov lir pri Tržaški hranilnici.

Pokrajinska uprava: Prispevek športnemu društvu «Torriana» v Gradiški. Poverilo mehanografskemu centru IBM v Tržiču za izračunavanje plač in pokrajin za poprajinske uslužbence.

Počastitev patrona policije

V nedeljo je bila v vojašnici «Sabotino» v Ul. S. Chiara v Gorici proslava sv. Mihaela nadangela, patrona policije. Ob tej priliki je prefekt dr. Princivalle podelil priznanje Luigiju Chiarottiju od prometne policije za pomoč med lanskimi poplavami v južnih območjih Furlanije. Svečanosti so prisostvovali oddelki prometne, obmejne in železniške policije.

Proslava jubileja pred domačim občinstvom

Prijeten popoldan v Doberdobu na koncertu pevskega zbora «Kras»

Pozdravni nagovor podpredsednika SPZ Vida Primožiča in čestitke predstavnika p. d. «Jezero» Jožefa Frandoliča

Pevski zbor prosvetnega društva «Kras» Dol-Poljane je v nedeljo popoldne s samostojnim koncertom zaključil proslave ob 15-letnici svoje ustanovitve. Nastopil je pred kraškim občinstvom v prosvetni dvorani v Doberdobu. Njegovo petje so poslušali ljubitelji petja iz Doberdoba in ostalih vasi občine kakor tudi iz Laškega.

Prireditev je otvoril podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Vid Primožič, ki je pozdravil občinstvo v imenu prosvetne organizacije in društva «Kras». Ob otvoritvi je povedal, da društvo praznuje svoj jubilej in se čuti dolžno, da gostuje tudi v domači občini.

Zbor je pod vodstvom Pavline Komel, ki vadi zbor od prvega dne dalje, zapel vrsto umetnih in narodnih pesmi, s katerimi je navdušil sicer ne ravno zadovoljivo število poslušalcev. Občinstvo je toplo pozdravilo nastop ter ob koncu s ploskanjem zahtevalo, da so pevci ponovili «Mojcej», s katero so zaključili program.

V imenu domačega prosvetnega društva «Jezero» je Jožef Frandolič pozdravil goste in jim ob tem pomembnem jubileju želel še dosti uspehov. V znak priznanja je izročil pevovodkinji lep šop rdečih nageljnov.

Poživitev dejavnosti sindikata UIL

Člani pokrajinskega vodstva UIL so imeli v soboto zvečer na svojem sedežu v Gorici, Korzo Italia 54, sestanek pod vodstvom pokrajinskega sekretarja Lodola. Ta je poročal o dejavnosti tega sindikata in njegovi okrepitvi. Zato so sklenili sestaviti izvršni odbor, ki bo sklical pokrajinski kongres UIL, na katerem bodo izvolili novo vodstvo. V začasno vodstvo so bili izvoljeni: Ezio Bianconi, Antonino Contino, Aurelio De Carli, Albino Pillon in Tullio Zorzenon. Ob tej priliki so odobrili tudi besedilo proglasa za volitve nove notranje komisije v podgorski tekstilni tovarni.

Pokrajinske nagrade za diplomske teze

V skladu s sklepom pokrajinskega sveta je predsednik pokrajinske uprave dr. Chientaroli razpisal tudi letos natečaj za diplomske nagrade tistim goriškim visokošolcem, ki bodo v teku leta 1966 predložili diplomsko tezo o temi, ki zanima goriško pokrajino in bodo izročili prepis take teze pokrajinski knjižnici.

Prošnje za nagrado, katerim je treba priložiti prepis teze in potrdilo, da je bila sprejeta in diskutirana, je treba napisati na kolkovanem papirju za 400 lir in jih vložiti na sedežu pokrajinske uprave v Gorici, Korzo Italia 55. Te nagrade številčno niso omejene in znašajo po 50 tisoč lir vsaka, plačljive v enem obroku.

MILANSKI DNEVNIK O GORIŠKEM GOSPODARSTVU

Mnenje goriških predstavnikov o reformi in obnovi proste cone

Gorica brez gospodarskih pobud bo ostala pasivno področje državnih uradnikov in vojašnic

Kot znano zapade letos ob koncu leta tudi drugo devetletno odbobje v katerem velja koncesija proste cone za Gorico in Sovodnje. Čimbolj gremo proti sredini leta, tembolj se razpravlja o tem za Gorico tako važnem problemu in v zadnjih dneh je prišel tudi v stolpce nekega znanega milanskega dnevnika, ki je objavil nekaj zanimivih izjav predstavnikov goriškega javnega življenja o tem problemu.

Predsednik trgovinske zbornice inženir Rigonat je najprej poudaril, da v goriškem primeru ne gre za pravo prosto cono, toda samo za neko omejeno ozemlje na katerem so v veljavi nekatere carinske odnosno davčne olajšave. Med drugim gre za 10.500 stotov sladkorja in štiri milijone litrov bencina letno. Pri obnovi proste cone ob njeni zapadlosti bi bilo treba povečati dosedanje kontingente in podaljšati njeno veljavnost vsaj za 15 let.

Predstavnik CISL Marinello je poudaril, da bi prosta cona ne smela biti samo predmet stalne rente za nekatere privilegirance. Predvsem bi morali dobiti uvozna dovoljenja za nekatero blago proste cone tudi zadruge in ne vidi razloga, da bi imeli v tej zadevi trgovci na debelo nekak monopol.

Predstavnik pokrajinske zveze trgovcev Silvio Bressan je mnenja, da bi bilo treba en del blaga proste cone držati v rezervi, da bi se lahko z njim okoristila podjetja, ki bi na novo začela svojo dejavnost na tem področju. Gradnja naftovoda Trst-Bavarska je prinesla zmanjšanje zaskrbljenosti tudi na Goriškem in upati je na večjo gospodarsko razgibanost. Poudaril je, da bi trgovci na debelo brez olajšav proste cone sploh ne mogli delati, ker so z novo državno mejo izgubili najmanj 80 tisoč klientov. Dr. Scarano, ravnatelj zveze trgovcev pa je omenil nov tečaj dinarja, ki je usmeril del goriških potrošnikov v trgovine na drugi strani meje, kjer lahko kupujejo nekatere stvari ceneje. Po njegovem mnenju gre samo na našem področju na ta način na drugo stran kakih 300 milijonov lir letno za nakupe.

Pokrajinski tajnik CGIL Bergomas je poudaril predvsem to, da mora uredba proste cone temeljiti na zdravi podlagi in ne sme predstavljati nekakšne pokojnice za umetno držane tovarne in trgovce na debelo. Potrošniki imajo od nje korist samo za nekaj tisoč lir letno. Poudaril je tudi, da prosta cona deluje že 16 let brez svojega pravilnika. Omenil je nadalje, da imamo na Goriškem 4300 brezposelnih, povečini moških, ker v tekstilni in prehrambeni industriji zaposlujejo po večini le žensko delovno silo. Posebno žalosten je pojav izseljevanja tehnikov in strokovno usposobljenih delavcev, ki doma ne morejo dobiti primerne zaposlitve.

Goriški župan Martina je mnenja, da je treba nujno najti nove perspektive za gospodarsko oživljenje Gorice. Mestni urbanistični načrt, ki ga izdeluje prof. Piccinato računa s tem in tudi z razvojem trgovine z Bližnjim vzhodom. Pravtako imajo v načrtu industrijsko področje na jugu mesta, kjer naj bi nastala lahka industrija take vrste, da bi lahko delala tudi za tržišča na drugi strani bližnje meje. V tem pogledu je nadvse važna čimprejšnja izgradnja odcepka avto ceste Villesse-Gorica in njeno nadaljevanje proti Ljubljani. Brez teh osnov obstaja nevarnost, da bo Gorica ostala pasivno področje, ki mora živeti samo od državnih uradnikov in vojašnic.

Pri «Felcaro» v Krminu tekmovanje v hrani in postrežbi

Jutri 11. maja se bo pričelo tekmovanje 12 goriških restavracij v pripravljanju in strežnju jedi. Jutri bo komisija obiskala gostilno «Felcaro» v Krminu, Ul. S. Giovanni 10.

Predsednik EPT Peternel je v uvodu brošure, ki so jo izdali za to priliko, napisal, da se hoče s to pobudo nuditi prijateljem in obiskovalcem naše pokrajine možnost, da se spoznajo in da tudi cenijo tradicionalno in novo hrano, ki jo pripravljamo v goriških kuhinjah; s tem se bo najbolje pospeševal turizem v naših krajih.

Ker bodo ocenjevali hrano in postrežbo v vsakem posameznem lokalu tudi klienti, je priporočljivo, da si rezervirajo prostor najkasneje do 17. ure.

Letošnja prva tura s SPD

Prejšnji teden je skupina članov Slovenskega planinskega društva iz Gorice organizirala prvo letošnjo gorsko turo. Za cilj so si izbrali doslej malo obiskovani Krasni vrh v skupini Julijcev nad Drežniškimi Ravnami, od koder so po dobrih treh urah hoda dosegli 1772 m visoki vrh. Od tu se jim je nudil zelo lep razgled na vse Julijce in ker je bilo vreme še kar ugodno, so vsi udeleženci ugotovili, da se je tura prav gotovo izplačala.

V prihodnjih tednih ima društvo poleg avtobusnega izleta v Furlanijo, na programu tudi vzpon na Matajur v Beneški Sloveniji in vzpon do Krnskih vrat.

IZ TRŽIŠKE BOLNISNICE

Nezgoda na paši v Doberdobu

Včeraj dopoldne okrog 10. ure se je 55-letni Jožef Černic iz Doberdoba Ul. Marconi 13, ponesrečil, ko je pasel krave na travniku v bližini vasi. Ko je šel za živino, se mu je spodrsnilo in padel je na oster kamen. Odpeljali so ga v tržiško bolnišnico, kjer so ga pridržali za 15 dni na zdravljenju zaradi udarca in zloma nekaj reber.

Že pred nekaj dnevi je padla na domu 81-letna Angela Clemente iz Pierša. Predvčerajšnjim so jo pripeljali v bolnišnico v Tržiču, kjer pa je podlegla poškodbam na glavi in zaradi notranje krvavitve.

Pri delu za pripravljanje naftovodnih cevi se je ponesrečil 23-letni Egidio Fantuz iz Ronk, Ul. Staranzano 12. Včeraj ob 10.30 so ga sprejeli za 10 dni na zdravljenje v bolnišnico, ker se je ranil na prsih leve roke, ko mu je nanjo padla ena izmed težkih cevi.

V nedeljo manifestacija za združitev socialistov

Z ustanovitvijo paritetnih odborov PSI in PSDI je akcija za združitev socialistov stopila tudi na Goriškem v svoje zaključno obdobje. Obe stranki sta dali svojim krajevnim sekcijam navodila naj imenujejo podobne sekcijske paritetne odbore.

V nedeljo 15. maja pa bo v Gorici prva manifestacija za enotnost. Ob tej priliki bosta na javnem zborovanju govorila o združitvi socialistov in o aktualnih političnih problemih poslanec in deželni tajnik PSI Loris Fortuna ter deželni tajnik PSDI in poslanec Lanfranco Zucalli.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 17,8 stopinje ob 14. uri, najnižjo 9,9 stopinje ob 4.30; povprečne dnevne vlage je bilo 75 odstotkov.

Češnje; prvi domači sad

Že teden dni so na goriškem trgu v prodaji prve češnje. Najprej so jih prinesli iz Stare gore na Ajševici, nekaj dni kasneje pa še iz Steverjana. Sprva so jih prodajali po skoraj astronomskih cenah, sedaj pa se je trg nekoliko umiril in jih je moč dobiti po 250 lir ali še ceneje

IZ GORIŠKE BOLNIŠNICE

Na mostu čez Sočo je trčil z avtom v tovornjak

Avtomobilski nesreči v Dolu in v Rožni dolini

V nedeljo popoldne so se trije Tržičani odpravili z avtom simca na popoldanski izlet v Novo Gorico. Kmalu po prehodu meje na bloku pri Rdeči hiši, ko so hoteli zaviti proti predoru pod Panovcem, pa so trčili z nekim tržaškim vozilom, ki je prihajalo z nasprotne strani. Šofer Bruno Petrazzo iz Tržiča je ostal nepoškodovan, pač je moral odpeljati v goriško civilno bolnišnico druga dva sopotnika, 37-letno Virginio Bon vd. Gazzetta iz Tržiča, Ul. Toti 21 in njenega 12-letnega sina Fabiana. Ženi so zdravniki nudili prvo pomoč za rano na čeljusti ter bo okrevala v 10 dneh. Sin pa je dobil poškodbe po obrazu in na desnem kolenu ter bo okreval v 15 dneh.

Da bi preprečil trčenje z nekim drugim avtomobilom je v nedeljo popoldne okrog 16.30 v Ul. Roma v Gorici 46-letni uradnik iz Genove Agostino Traversa naglo pritisnil na zavore svojega fiat 850. Pri moč. nem sunku, ki je bil posledica zaviranja, je udaril z glavo ob notranje ogrodje vozila ter se pri tem ranil na lasišču. V civilni bolnišnici so mu nudili prvo pomoč; okreval bo v 6 dneh.

V nedeljo zvečer ob 20.30 so sprejeli na zdravljenje tudi 47-letnega Claudia Bramuzza iz Gorice, Ul. Carducci 27, ki si je zlomil levo roko v ramenu ter bo moral ostati v bolnišnici 10 dni. Bramuzza se je malo prej peljal s fiat 600 iz Gradiške proti Gorici. Na mostu IX. avgusta se je srečal z nekim tovornjakom, ki je prihajal iz Gorice in obe vozili sta trčili, pri čemer je bil Bramuzzo ranjen. Zapisnik je napravila cestna policija iz Gorice in ugotovila škodo na vozilu.

Četrta prometna nesreča pa se je pripetila okrog 16. uri v Dolu. Giovanni Loredano iz Trsta, Lonjerska cesta 155, se je peljal z avtom po cesti v Dolu. Z njim sta bila v avtu 17-letni Giuliano Corra iz Trsta, Ul. Giarrizzole 17/2 in 25-letni Claudio Peluso pravtako iz Trsta, Ul. Pergolesi 4. Na cesti v Dolu je njihovo vozilo trčilo z nekim drugim avtom in pri tem sta bila Corra in Peluso laže ranjena. Odpeljala so ju v goriško civilno bolnišnico, kjer so ju v goriško civilno bolnišnico. Corra bo okreval v 10 in Peluso pa v 5 dneh. Zapisnik o nesreči so napravili karabinerji iz Gabrij.

Pokrajinsko tekmovanje ENAL v streljanju (al piattello) bo v nedeljo 22. maja ob 15. uri v Gradiški. Tekmovalci, ki bodo plačali po 800 lir vpisnine, bodo razdeljeni v kategoriji «strelci» in «lovci». Prvak v obeh kategorijah bo sodeloval na vsedržavnem tekmovanju 4. in 5. junija v Pisi.

Nezgoda na novem jezu na Soči

Včeraj zjutraj ob 7.30, ko je delal pri podjetju Calcisonzo na novem jezu na Soči pri ločniškem mostu, je padel z odra kake štiri metre globoko 42-letni gradbeni delavec Rolando Bradaschia iz Cervignana. Ker se je pri padcu precej poškodoval, so ga odpeljali v goriško civilno bolnišnico. Pridržali so ga za 20 dni na zdravljenju, ker so mu ugotovili verjeten zlom čeljusti in leve roke.

Kino

Gorica

VERDI. 17.00: «Sette dollari sul rosso», A. Steffen in L. Nusciak. Ameriški kinemaskope v barvah.
CORSO. 17.15: «Darling», Dirk Bogarde in J. Christie. Črnobeli ameriški film. Mladini pod 18. letom prepovedan.
MODERNISSIMO. 16.—22.30: «La freccia nella polvere», S. Hayden in Collen Gray; ameriški črnobeli film.
VITTORIA. 17.15: «L'ombrellone», E. M. Salerno in S. Milo, italijanski barvni film.
CENTRALE. 16.30: «Per un pugno di donne», E. Presley in J. Adams; ameriški barvni kinemaskopski film.

Tržič

EXCELSIOR. 16.—22.: «Normandia, anno '43».
NAZIONALE: zaprt.
PRINCIPE. 17.30—22.: «Con odio e con amore», Daniel Martin; v barvah.
AZZURRO. 17.30—22.: «Missione Caracas», Rod Carter; v kinemaskopu in v barvah.
S. MICHELE: zaprt.

Ronke

EXCELSIOR: zaprt.
RIO. 18.—21.30: «Gli occhi degli altri», Joan Crawford.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna CRISTOFOLETTI na Travniku, tel. 29-72.

NESREČNA NEDELJA ZA MOTORIZIRANCE

Zaradi spolzke ceste in neprevidnosti vrsta hudih nesreč v mestu in v okolici

Nad Montebelom avto v drevo: za šoferja pridržana prognoza - Z vespo silovito v avto - Pet ranjenih na Konkonelu

Neprevidnost, hitrost, dež in spolzke ceste so komponente vrste prometnih nesreč, ki so se pripetile v nedeljo na naših cestah.

Prva huda nesreča se je pripetila na Trbiški cesti nad Montebellom, kjer se je hudo ponesrečil 63-letni delavec Armando Trabucco iz Ul. Besenghi 20. Peljal se je navzdol po Trbiški cesti v svojem avtu «prinz» TS 54485 in bil tako nepreviden, da je vozil s precejšnjo brzino. Ko je Trabucco privozil do km 2+500 je avto zaradi hitrosti zdrsel na mokrem cestišču in začel drveti proti desni. Trabuccu ni uspelo, da bi naravnal smer vožnje in trenutek nato je avtomobil z vso silo treščil v drevo ob robu ceste. Zaradi protiudarca je avtomobil vrglo na sredo cestišča, kjer se je zavrtel okrog svoje osi. To je bilo za Trabucca usodno, ker so se tedaj odprla leva vrata avtomobila in nesrečnega šoferja je vrglo iz vozila, da je padel 12 metrov od avta in ranjen obležal na cestišču.

Pri padcu se je Trabucco hudo pobil po glavi, se ranil po zatilju ter si poškodoval levo stran prsi z verjetnimi zlomi reber. Ponesrečenca, ki je bil nezavesten, so z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico in ga nekaj minut kasneje sprejeli na nevrokirurški oddelek s strogo pridržano prognozo. Na kraju nesreče so potrebne formalnosti opravili karabinerji.

Pri prometni nesreči, ki se je pripetila okrog 8. ure na vogalu Ul. Tagliapietra in Ul. Murat, se je hudo ponesrečil 26-letni delavec Ermanno Tont iz Ul. Matteotti 9. Tont se je peljal na vespi proti središču, ko pa je privozil na omenjeni vogal, je z vozilom zdrsel na mokrem asfaltu in zapeljal na desno, kjer je s silo treščil v zadnji del ustavljenega avta «giulia» TS 57840. Avto je tam parkiral Alberto Oppenheim iz Ul. Murat 16.

Zaradi močnega sunka je Tonta vrglo z vespe, da je pri padcu udaril z glavo v cestišče, si verjetno prebil lobanjo in začel krvaveti iz desnega ušesa. Pri nesreči se je tudi ranil po bradi in desni nogi. Hudo ranjenega Tonta so z rešilnim avtom nemudoma odpeljali v bolnišnico, kjer so ga nujno sprejeli na nevrokikurški oddelek s pridržano prognozo.

Pet ranjenih oseb je tragični obračun prometne nesreče, ki se je pripetila v nedeljo popoldne na Konkonelu in ki jo je treba pripisati tudi pijanosti šoferja fiata 600 TS 30960. Okrog 16. ure je 46-letni mehanik Egidio Budin iz Ul. dell'Eremo 51 vozil navzdol po cesti na Konkonelu svoj fiat 600, v katerem so se peljali njegova 10-letna hčerka Giuliana, 46-letni prijatelj Alfredo Edera iz Drev. D'Annunzio 64 s 17-letnim sinom Marinom in 10-letnim Fulviom.

Ko je Budin privozil na neki ovinek, je zavozil kar po levi strani ceste in tedaj se je pripetilo neizbežno. Nasproti je z avtom «innocenti IM3» TS 61313 privozil 52-letni Gualtiero Cozziani iz Ul. Brigata Sassari 2, ki se v zadnjem trenutku ni mogel izogniti trčenju. Tudi Budinu ni uspelo pravočasno ustaviti svojega avta, ker je ta zdrsel na mokri cesti. Zaradi silovitega trčenja so se v notranjosti fiata 600 ranili vsi potniki. Odpeljali so jih v bolnišnico, kjer so Alfreda Edero sprejeli na okulistični oddelek s prognozo okrevanja v enem tednu zaradi ran po zgornji levi veki, levi ličnici in desni nogi. Njegovega sina Fulvia so pridržali na stomatološkem oddelku, kjer se bo moral zdraviti teden dni zaradi ran po ustnicah in obrazu ter izbitja zgornjih sekalcev. Marinu Ederi in Giuliani Budinovi so dali prvo pomoč, ker sta se ranila po obrazih in udih, Giuliana pa si je izbila sekalce. Oba bosta okrevala v enem tednu. Budin se je pobil po glavi in desni roki. Tudi njemu so dali prvo pomoč in bo ozdravel v 6 dneh.

Na kraju nesreče so potrebne formalnosti opravili agenti cestne policije, ki so tudi poskrbeli za odstranitev močno poškodovanih vozil.

Z zasebnim avtom so v nedeljo popoldne prepeljali v bolnišnico 46-letnega Francesca Tenzeja s Trga Giarizzole 20, ki je malo prej v Drev. D'Annunzio postal žrtev prometne nesreče. Tenze se je peljal v fiatu 500, ki ga je proti Senenemu trgu vozil 48-letni Romano Ukmar iz Ul. Commerciale. Ko sta prijatelja privozila do stavbe štev. 6 omenjenega drevoreda, je za njima z avtom fiat 500 TS 82326 privozil 19-letni Francesco Rocco iz Ul. Colonna 5. Ta ni preveč pazil na promet in se je silovito zaletel v zadnji del Ukmarjevega avta. Zaradi trčenja se je Tenze v notranjosti vozila pobil po spodnji strani hrbta. Na ortopedskem oddelku se bo moral zdraviti 10 dni.

VESTI IZ TRŽIČA

Letalski promet v Ronkah narašča

Trošarina za gradbeni material

V preteklem mesecu aprilu so na letališču v Ronkah zabeležili nadaljnji porast prometa. V tem mesecu je pristalo na letališču 492 potnikov in 10.453 kg pošte ter 7660 kg prtljage so raztovorili z letal. V istem mesecu se je vkrcalo 425 potnikov, 6487 kg pošte in 6320 kg prtljage. Na stezi je pristalo 54 letal, vzletelo pa jih je 53.

Iz teh nekaj podatkov je razvidno, da «Foker» na progi Ronke-Rim odleti dnevno skoraj vedno s polnim tovorom, kar je za to progo vsekakor dober znak za prihodnost.

Občinski odbor v Tržiču je na svoji zadnji seji obravnaval razne upravne probleme. Med drugim so proučili tudi plačevanje pavšalne užitnine hišnih posestnikov za popravila hiš. Ugotovili so, da bo 1827 lastnikov hiš plačalo skupaj nekaj nad 836 tisoč lir ali povprečno po 440 lir vsak.

Sindikalne vesti. Sindikat CISL sporoča, da so v Genovi pri Ansaldo podpisali sporazum. Pri OET v Tržiču so bili pogoji vodstva taki, da jih niso mogli sprejeti.

Od 16. do 18. maja bodo v okviru stavke krajevnih uslužbencev stavkali pripadniki te kategorije tudi v Tržiču.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

100 tisoč ton v aprilu skozi koprsko luko

V aprilu so v koprski luki pretovorili blizu 100 tisoč ton blaga, ali okrog 20 tisoč ton več kot lani. Tranzitnega prometa je bilo 37 tisoč ton, ali 26 tisoč ton več kot lani. Promet v prvih štirih mesecih je bil za 15% višji kot lani v enakem razdobju.

* * *

Občinska skupščina v Kopru je

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, 10. t. m. ob 19.30 uri Technicolor film:

Yogi, Cindy in Bubu

Risanke (Cartoni animati)

šport šport šport šport šport šport

ALIGA

IZIDI

*Atalanta—Milan	0-0
Bologna—*Brescia	1-0
Napoli—*Cagliari	2-0
*Fiorentina—Varese	4-0
*Foggia—Roma	1-0
*Inter—Juventus	3-1
*Lazio—Sampdoria	0-0
*Spal—Catania	3-0
LR Vicenza—Torino	3-1

LESTVICA

Inter	32	19	10	3	65	24	48
Bologna	32	19	7	6	59	34	45
Napoli	32	16	11	5	41	25	43
Juventus	32	12	15	5	36	22	39
Fiorentina	32	14	11	7	41	21	39
Milan	32	12	12	8	37	31	36
Vicenza	32	11	14	7	40	33	36
Roma	32	11	10	11	25	31	32
Brescia	32	12	7	13	41	40	31
Lazio	32	8	13	11	27	35	29
Cagliari	32	9	10	13	35	36	28
Atalanta	32	9	10	13	24	35	28
Torino	32	8	12	12	29	34	28
Spal	32	9	9	14	35	41	27
Foggia	32	7	13	12	20	29	27
Sampdoria	32	5	12	15	23	48	22
Catania	32	5	12	15	23	48	22
Varese	32	1	11	20	21	60	13

BLIGA

IZIDI

*Alessandria—Padova	0-0
*Genoa—Potenza	1-0
*Lecco—Catanzaro	1-1
*Mantova—Messina	2-0
Venezia—*Monza	1-0
*Palermo—Trani	0-0
Novara—*Pisa	1-0
*Pro Patria—Livorno	0-0
*Reggiana—Modena	1-1
*Reggina—Verona	0-0

LESTVICA

Venezia	32	15	13	4	45	24	43
Mantova	32	14	12	6	43	24	40
Lecco	32	15	10	7	39	26	40
Reggina	32	12	12	8	39	30	36
Genoa	32	12	12	8	36	29	36
Verona	32	10	15	7	28	24	35
Potenza	32	13	7	12	34	33	33
Catanzaro	32	10	13	9	31	30	33
Messina	32	7	18	7	21	22	32
Palermo	32	8	15	9	30	26	31
Padova	32	11	9	12	35	34	31
Livorno	32	10	11	11	27	28	31
Novara	32	6	18	8	26	35	30
Reggiana	32	8	13	11	28	32	29
Monza	32	10	9	13	23	33	29
Pisa	32	10	9	13	23	33	29
Modena	32	3	20	9	22	28	26
Alessand.	32	6	14	12	18	31	26
P. Patria	32	7	11	14	30	42	25
Trani	32	5	15	12	22	39	25

ZA OBSTOJ V II. AMATERSKI KATEGORIJI

Poraz Primorja v tekmi z Edero

Druga tekma naknadnega turnirja za obstoj v II. amaterski ligi med Edero in proseškim Primorjem se je zaključila z 1:0 (0:0) v korist tržaške enajsterice. Čeprav je v nedeljo deževalo, se je ob robu igrišča v Starancanu zbralo nad 150 navijačev proseškega moštva, ki so s svojo prisotnostjo dokazali, da še vedno upajo v rešitev svoje enajsterice. A vse zaman. Še enkrat so se vrnili razočarani domov. Primorje se je predstavilo na igrišču s precej spremenjeno postavo, ki pa je bila po našem skromnem mnenju zgrešena. Vseeno je proseška enajsterica dobro začela in vse je kazalo, da bodo Prosečani z lahkoto odpravili nasprotnike. Zgodilo pa se je prav obratno. Primorje je zadovoljilo le v prvem delu, ko je pokazalo odlično povezavo ter lep sistem skupne igre, ki je med prvenstvom nismo videli, a napadalci Primorja so tokrat napravili preveliko napako: preveč so vztrajali v preigravanju in premalo streljali na vrata. V drugem delu igre pa je Primorje po izključitvi Deliseja popolnoma popustilo, zaradi česar so se požrtvovalni Sardoč, Zuzič in Finotto zastonj trudili, da bi preprečili poraz. Tokrat sta bila Verginella in Milič prepočasna (verjetno sta oba preutrujena)), Frassinelli je bil precej netočen, Unedu pa je trmasto vztrajal z driblingom. Tudi Starc je večkrat zgrešil posege, medtem ko se je pri Furlanu poznalo, da ni v formi, saj bi drugače gotovo ubranil strel iz razdalje 35 metrov. Edini pohvale vreden je komaj 17-letni Babudri, ki je tokrat prvič nastopil v drugi amaterski ligi. Škoda, da se vodstvo Primorja ni še prej spomnilo na tega nadobudnega mladeniča.

O tržaški enajsterici lahko rečemo, da ima boljšo podlago in da je po slabem začetku izvedla več zelo nevarnih napadov, s katerimi je skoraj vedno spravila v zadrego negotovega Furlana. Napad Edere je enkrat zadel prečko, eno žogo je na sami beli črti ustavil Delise, tri žoge pa so končale v mreži. Na srečo dva gola sodnik zaradi offsidea ni priznal.

Primorje je nastopilo v postavi Furlan, Delise, Starc, Zuzič, Babudri, Sardoč, Frassinelli, Milič, Unedu, Verginella, Finotto.

Primorje je že v prvih minutah silovito potisnilo, vendar je Edera takoj odgovorila in Furlan je bil brez moči. Na srečo ga je rešila prečka. Prosečani so se zbrali in so s kombinirano igro vztrajali v napadu, a so zaradi neumestnega preigravanja olajšali delo obrambi Edere. V 11' si je Primorje izsililo kot. Verginella je žogo predložil Sardoču, ki jo je z glavo visoko usmeril preko vrat. V 18' je Verginella skušal s prostim strelom priti do mreže, dve minuti kasneje pa je srečo poskusil Unedu, a žal tudi tokrat brez uspeha. Kmalu zatem je Milič iz izredno ugodnega položaja streljal mimo vratnice. To je bil morda edini nevarni strel napada Primorja v vseh 90 minutah.

Kmalu zatem je sodnik spregledal roko branilca Edere v samem kazenskem prostoru. V 37' je branilec Edere zrušil na tla Frassinellija a tudi tokrat sodnik ni prisodil kasni. V 40' je Edera začela pritiskati in Delise je moral namesto Furlana rešiti tik na beli črti.

V začetku drugega polčasa je sodnik izključil igralca Edere in Prosečana Deliseja. V 11' je sodnik prisodil kazenski strel proti Primorju. Furlan se je pognal proti žogi, a jo je zgrešil in ta je končala v mreži. Prosečani so bili nemočni in čeprav sta Sardoč in Milič večkrat poskusila s streli, Primorju ni uspelo, da bi vsaj izenačilo. Na srečo so bili tudi napadalci Edere netočni, zaradi česar je ostala zmaga Edere v zmernih mejah.

* * *

V juniorskem prvenstvu je Primorje premagalo Tergeste 7:1 (5:0).

B. R.

ZA POKAL PRIMORSKEGA DNEVNIKA

V nedeljo uspeh štandreške Juventine

V nedeljo popoldne so odigrali na igrišču v Sovodnjah prvo tekmo med enajstericama iz Sovodenj in Juventine iz Štandreža za pokal Primorskega dnevnika. Čeprav je bilo skrajno neugodno vreme, se je zbralo na igrišču precej navijačev, ki so živahno vzpodbujali igralce svoje ekipe.

Nekaj časa so bili v vodstvu domačini (2:0), čeprav se je pokazala tehnična premoč gostov, ki je na koncu še bolj prišla do izraza v rezultatu 3:2 za Juventino. Povratno tekmo bodo odigrali v Štandrežu, kjer ima seveda Juventina še več izgledov za uspeh in za končno osvojitev pokala. O tekmi bomo pisali prihodnjič obširneje.

JUNIORSKO PRVENSTVO

Brežani podlegli Borgu S. Sergio

Izid 3:2 ne odgovarja stanju na igrišču

Mladi Brežani, ki so do nedelje vodili na lestvici svoje skupine juniorskega prvenstva, so v nedeljo nezasluženo izgubili z Borgo S Sergio. Zmedena igra Brežanov v prvem polčasu je namreč omogočila S. Sergiu precejšen napredek, ki ga pozneje ni bilo več mogoče nadoknaditi. Kljub porazu so Brežani navdušili številno publiko s svojo zagrizeno in kljub blatu tehnično lepo igro. Precej je pripomogel k porazu Brega tudi sodnik, ki je sodil zelo oklevajoče in je na koncu tekme tudi odklonil Bregu, zaradi namerne roke v kazenskemu prostoru S. Sergia, enajstmetrovko.

V prvem polčasu je S. Sergio takoj pričel ostro napadati ter prešel v vodstvo že v 2' z golom srednjega napadalca, ki je s strelom iz bližine premagal sicer zanesljive ga Oto. Brežane je mrzla prha zbudila in v izredno hitrem protinapadu je Rodella Zdravko sam prodrl v kazenski prostor ter s kraznim strelom pretresel mrežo odličnega vratarja gostov. Sledila je daljša in neplodna premoč Brežanov Proti koncu polčasa pa se je S. Sergio spet prebudil ter z boljšo igro na sredini igrišča gradil nevarne napade. Ota je moral večkrat z drznimi posegi reševati mrežo, toda vse je bilo zaman in S Sergio je še dvakrat pretresel zaradi nepazljivosti obrambe mrežo Brežanov.

V drugem polčasu pa je Breg uredil svoje vrste ter pričel napadati. S. Sergio ni več ves polčas prekoračil sredine igrišča. Brežani so besno napadali ter zaposlje vali vratarja gostov s streli z vseh položajev. Obramba S. Sergia se je izkazala za precej močno in vratar gostov za zelo dobrega. V 30' pa je Petaros streljal kot, žoga je prišla v gneči do Čuka, ki jo je poslal neubranljivo v mrežo. Brežani so še bolj pritisnili in 1' pred koncem tekme je sodnik spregledal roko v kaz. prostoru, ter tako odvzel upe Bregu na izenačenje.

Mladi Brežani so si s tem porazom zapravili edinstveno priložnost za zmago v svoji skupini. V dvomu je tudi vprašanje, če bodo obdržali častno drugo mesto.

Brežani so nastopili v naslednji postavi:

Ota, Žerjal, Mrvatič, Petaros Z., Zocchi, Zahar, Samec, Mikuš, Rodella, Petaros V., Čuk.

K. V.

V NEDELJO PRED 35.000 GLEDALCI V ZAGREBŠKEM MAKSIMIRU

Jugoslavija z 2:0 (1:0) premagala reprezentanco Madžarske

Gugleta in Skoblar strelca za domačine

JUGOSLAVIJA — Pantelič (Skorič), Cuzzi, Jeftič, Gugleta, Ramljak, Sekereš, Samardžič (Mojsov), Mušovič, Lamza, Skoblar, Džajič.

MADŽARSKA — Gelei, Kaposta, Matrai, Sovari, Metszely, Dunai, Bene, Varga, Fenyvesi, Farkas, Nagy (Molnar).

ZAGREB, 9. — Jugoslovanom se je končno posrečilo spraviti na kolena madžarsko nogometno reprezentaco. Plavi so tokrat zmagali z 2:0 z goloma, ki sta ju dosegli Gugleta (v 9' p.p.) in skoblar (v 30' drugega polčasa).

Za Jugoslovane se je začelo zelo slabo. Madžari so si izvojevali kot, a na srečo je ostal neizkoriščen. Temu so sledili drugi kot posledica premoči gsotov, ki so precej zmedli jugoslovansko obrambo. Iznenada pa so domačini izvedli napad: Samardžič je žogo neprecizno podal Lamzi, ki je, kljub temu, da so ga ovirali, vseeno prišel do nje in jo predložil Gugleti, ki je prišel na pomoč napadu. Ta je žogo v voleju z razdalje 20 metrov silovito poslal na dno mreže.

Kljub golu se igra ni razživela. Igralci obeh moštev so precej grešili in se nikakor niso mogli znajti. V 20' prva resna nevarnost za Pantelića: Farkas je preigral več nasprotnikov, a je kljub dobremu položaju slabo streljal. V tem delu so Madžari igrali bolj povezano in tudi hitreje, a na srečo jugoslovanskih branilcev niso znali izrabiti vseh ugodnih priložnosti. Tudi Jugoslovani se niso znašli in so se posebno pred vrati precej zmedli. V 25' je Pantelič ustavil silovit Nagyjev strel, v 28' pa si je Mušovič z enim od redkih prodorov izvojeval kot, ki je ostal brez posledic. Kasneje so domačini izvedli še nekaj napadov, vendar se jim do konca polčasa ni posrečilo več nevarno ogrožati madžarska vrata.

Ceprav so v drugem polčasu zamenjali v jugoslovanskih vrstah Pantelića s Skoričem in Samardžića z Mojsovim, v madžarskih pa Nagyja z Molnarjem, igra ni pridobila na zanimivosti. Že v 49' so imeli Jugoslovani izredno priložnost, a Džajič žoge z desetih metrov ni mogel spraviti mimo madžarskega vratarja, ki jo je v letu prestregel. Po nevarnem napadu Madžarov so se Jugoslovani prebudili in začeli diktirati tempo. Končno so zaigrali izredno učinkovito in so tekmece stisnili v obrambni prostor. 15' minut pred koncem je Lamza izvedel napad in podal žogo Skoblarju, ki jo je ustavil s prsmi, jo spustil na tla in silovito z razdalje 14 metrov ponovno presenetil Gelela, ki se je zaman pognal za njo. 2:0 in konec vsakega upanja za Madžare, da bi se vrnili domov s častnim rezultatom. Sicer so proti koncu ostreje pritisnili, a priložnosti niso znali in niso niti mogli izrabiti.

Še večji uspeh je dosegla mladinska reprezentanca Jugoslavije, ki je v Zagrebu premagala Madžare s 7:0 (4:0).

KOŠARKA

G. Goriziana zopet v A ligi

TURIN, 9. — Po zmagi nad Fidesom iz Bologne, ki je zagotovila peterki goriške Ginnastice promocijo v moško košarkarsko A ligo, so soški atleti premagali tudi Libertas iz Livorna 53:49 in si tako osvojili letošnji naslov drugoligaškega prvaka.

Goričani so osvojili tudi drugi naslov in sicer juniorskega prvaka Italije. Mladi košarkarji Goriziane so v nedeljo premagali Libertas iz Brindisija 47:39.

Don Bosco 50 Bor 49

Sobotna tekma košarkarskega prvenstva «I. divisione» med Don Boscom in Borom se je končala s pičlo zmago peterke Salezijancev 50:49 (22:25).

ATLETIKA

Nov svetovni rekord na 200 m in 220 jardov

SAN JOSE, 9. — Ameriški temnopolti sprinter Tomy Smith je med atletskim mitingom v Kaliforniji izboljšal svetovni rekord na 200 m in na 220 jardov. 21-letni Smith je zabeležil izreden ,as 19"5.

Prejšnji svetovni rekord je pripadal s časom 20" Smithu in njegovima rojakoma Dave Simu in Franku Buddu.

KLJUB NEPOPOLNI POSTAVI

Tesen poraz 1:0 Triestine v Comu

Colovatti branil enajstmetrovko

STRELEC: v 16' d.p. Mognon.

COMO: Maschietto; Paleari, Boriani; Ballarini, Barzaghi, Pestrin; Girol, Sironi, Musiello, Mognon, Giacomucci.

TRIESTINA: Colovatti; D'Eri, Cattonar; Capitanio, Sadar, Ferrara; Scala, Dalio, Miani, Beorchia, Canzian.

SODNIK: Pontoni iz Ferrare.

KOTJE 8:1 (21:) za Como.

Triestina, ki je morala v nedeljo nastopiti v Comu v okrnjeni postavi in je med tekmo izgubila zaradi resne poškodbe Capitania, ki je moral celo zaradi pretresa možganov v bolnišnico, je doživela le tesen poraz. Domačini, ki so v prvem polčasu ves čas napadali, a niso znali izkoristiti številnih priložnosti, so v nadaljevanju, kljub številčni premoči, zaigrali še bolj zmedeno. In malo je manjkalo, da ni Triestina prav v zadnjem trenutku izenačila s Canzianom, ki zaradi prenagljenosti ni znal izrabiti izrednega predložka Mianija.

Sicer je tudi res, da je prav Colovatti rešil Triestino hujšega poraza. Vratar je reševal nemogoče žoge in je v drugem polčasu, ko je Como že vodil z 1:0, prestregel 11-metrovko, ki jo je streljal Girol.

Colovatti je imel polne roke dela in ni dovolil, da bi mu, sicer ne preveč nevarni tekmeci, pretresli mrežo. V 16' drugega polčasa pa je moral kloniti. Napad je začel Ballarini, ki je prodrl po desni strani in je žogo visoko predložil Mognonu, ki jo je z glavo usmeril v mrežo s tako naglico, da se Colovatti ni niti zavedel nevarnosti.

Totocalcio

Atalanta—Milan	(0-0)	X
Brescia—Bologna	(0-1)	2
Cagliari—Napoli	(0-2)	2
Fiorentina—Varese	(4-0)	1
Foggia—Roma	(1-0)	1
Inter—Juventus	(3-1)	1
Lazio—Sampdoria	(0-0)	X
Spal—Catania	(3-0)	1
Torino—Vicenza	(1-3)	2
Genoa—Potenza	(1-0)	1
Pisa—Novara	(0-1)	2
Marzotto—Savona	(0-0)	X
Trapani—Cosenza	(2-0)	1

KVOTE

13 — 18.362.000 lir

12 — 326.000 »

ODBOJKA — V MOŠKI C LIGI

Prepričljiva zmaga Krasa nad Gasilci

V nedeljskem zavrtljaju odbojkarske C lige je Kras nepričakovano odpravil tržaške gasilce s čistim rezultatom 3:0. To je prva tekma prvenstva, ki jo slovenska šesterka osvoji s tem izidom. V nedeljo so Krasovi igralci prikazali zelo lepo igro, odlikoval se je predvsem blok, ki je onemogočil skoraj vsak prodor nasprotnikov. Povezava med obrambo in napadom pa je omogočila lepo graditev igre in tokrat si je prednja vrsta prav z močno tolčenimi žogami zagotovila premoč na polju.

Kras je takoj ob začetku prevzel vajeti igre v roke in jih obdržal do konca. Le v prvem setu so nasprotniki nudili Zgoničanom nekaj odpora, a pri stanju 10:10 je Kras pospešil tempo in z gotovostjo osvojil set. V ostalih dveh nizih pa je bila premoč belordečih še bolj očitna.

S to zmago je Kras dokazal, da zmore več kot je pokazal v preteklih kolih. Če bodo Zgoničani tudi v bodoče zaigrali tako kot v nedeljskem dvoboju, bodo prav gotovo še marsikateri ekipi trd oreh.

Izid:

Kras — Gasilci (Trst) 3:0 (15:10, 15:9, 15:8)

—z—

KVALIFIKACIJSKI TURNIR ZA II. LIGO

Neodločeno 1:1 (0:0) med Rosandro in Rivignanom

Rosandra Zerial je zaključila prvo tekmo kvalifikacijskega turnirja za vstop v II. amatersko kategorijo z enajstorico Rivignana neodločeno 1:1 (0:0).

Igra je potekala ob zelo neugodnem vremenu in blato je zaviralo prodore enega in drugega moštva. Domačini bi lahko prvi del tekme zaključili z dvema goloma prednosti, če jim ne bi blato ustavilo žogi, ki sta bili namenjeni v mrežo Rivignana. Priznati pa je treba, da je ista smola doletela v drugem polčasu tudi enajsterico gostov. Rezultat predstavlja torej nagrado za igralce obeh moštev, ki so do zadnje minute dali vse iz sebe.

V prvem polčasu je bila igra kljub blatu precej hitra. Obe enajsterici sta skušali organizirati igro, a žal so bili vsi poskusi zaman. Rosandra je prevladovala in v 15' bi gotovo prišla do gola, če ne bi blato ustavilo, kot se je zgodilo tudi v 28', žogo tik pred vrati.

V nadaljevanju je Rosandra odločno prešla v napad in je že takoj v začetku presenetila z Vascottom nasprotnega vratarja. Gostje so seveda ostro odgovorili in so v 15' izenačili.

Enajsterici sta nastopili v nasled. njih postavah:

ROSANDRA ZERIAL — Zobec, Gracogna, Lombardo, Bertoia, Giovannini, Vignali, Bazzara, Metullo, Kočiančič, Saule in Vascotto.

RIVIGNANO — Zanini, Lorenzon, Comuzzi, De Giusti, Coccolo, Salvador, Sgrazzutti, Artico, Odorico, Marchetti, Meneguzzi.

Sodil je De Rocco iz Gorice.

S. G.

KOLESARSTVO

VIDEM, 9. — Giuseppe Bolzan je zmagal v letošnji izvedbi kolesarske dirke za amaterje po deželi Furlanije - Julijske krajine. Od jugoslovanskih tekmovalcev je bil najboljši Puljčan Cvetko Bilič, ki se je v končni lestvici uvrstil na peto mesto.

* * *

PRAGA, 9. — V prvi etapi kolesarske dirke Praga - Varšava - Berlin je zmagal na 117 km dolgi progi Vzhodni Nemec Peschel pred Italijanoma Guerro in Gallazzijem, Poljakom Kudro, Čehom Smolikom in Italijanom Benfattom. Vsi ti so prišli na cilj s časom zmagovalca, to je v 2 urah 58'44".

* * *

PAMPLONA, 9. — Holandec Karsten je danes zmagal na cilju 12. etape dirke po Španiji. Na drugo mesto se je uvrstil njegov rojak Van der Vleten, tretje in četrto mesto pa sta pripadla Italijanoma Fabbriju in Zaninu.

TOTIP

1.	—	1. Cheer Honey	1
		2. Lansing Hanover	1
2.	—	1. Incitato	X
		2. Arabo	X
3.	—	1. Queiros	2
		2. Ilex	X
4.	—	1. Zuliano	2
		2. Bamba	1
5.	—	1. Serez	2
		2. Sweet Time	X
6.	—	1. Ispro	X
		2. Tremariola	2

KVOTE

12 — 8.179.456 lir

11 — 430.497 »

10 — 24.416 »

BOKS

V prvem dnevu mednarodnega vojaškega boksarskega prvenstva, ki je v A paviljonu tržaškega velesejma, sta se dva Italijana in sicer Pinna v peresni in Pasotti v lahki kategoriji uvrstila z zmagama nad Nemcem Zimmermannom oziroma nad Tunizijcem Ardahoujem v nadaljnje kolo.

V tem začetnem kolu sta se še posebno izkazala Francoz Amato v lahki in njegov rojak Jascke v welter težki kategoriji.

PLANINSKO-ORIENTACIJSKI POHOD SPDT

Zmaga I. ekipe pd. I. Gruden

Nabrežinci osvojili prehodni pokal SPDT

Kljub izredno slabemu vremenu se je v nedeljo predstavilo v Nabrežini na startu planinsko-orientacijskega pohoda kar 11 ekip z 72 tekmovalci. Ti so kljub hudemu nalivu krenili na pot in kar 9 ekip je doseglo cilj.

Proga je bila dolga približno 13 km in je vodila pretežno po gmajnah in stezah preko Šempolaja na Sv. Lenart ter nazaj v Nabrežino. Med potjo so morale ekipe rešiti 10 nalog, ki so bile koncentrirane na prvem delu proge, medtem ko je drugi del zahteval več znanja v orientaciji.

Tokrat je bila huda borba med ekipama p.d. I. Gruden iz Nabrežine in taborniki Rodu Modrega vala. Domačini prve ekipe p.d. I. Gruden so premagali le z majhno razliko «veterane» RMV in so zaradi dobre uvrstitve tretje ekipe osvojili tudi prehodni pokal SPDT.

Po predaji kolajn so se tekmovalci in navijači ob petju, smehu in veselih zvokih harmonike zabavali do večera.

IZIDI

1	P.d. I. GRUDEN I. ekipa	točk 105
2	RMV III. ekipa	109
3	P.d. I. Gruden III. ekipa	132
4.	P.d. S. Škamperle	247
5.	SPDT	279
6.	RMV II. ekipa	293
7.	P.d. I. Gruden	332
8.	MK Opčine	533
9.	RMV I. ekipa	607

Obe ekipi P.d. Cankar sta bili diskvalificirani.

Ekipa p. d. I. Gruden.

A SKUPINA

Rapallo—*CRDA	4-2
*Como—Triestina	1-0
Trevigliese—*Cremonese	2-0
*Entella—Legnano	1-1
*Ivrea—Treviso	3-2
*Marzotto—Savona	0-0
*Mestrina—Biellese	2-0
*Solbiatese—Parma	1-1
*Udinese—Piacenza	2-0

Prihodnje tekme (15. t.m.)

Triestina - Entella; Biellese - Marzotto; Legnano - Mestrina; Parma - Cremonese; Piacenza - Solbiatese; Rapallo - Udinese; Savona - Ivrea; Trevigliese - Como; Treviso - CRDA.

CLIGE

Savona	32	17	9	6	50	22	43
Udinese	32	14	12	6	49	24	40
Marzotto	32	15	10	7	35	26	40
Como	32	13	13	6	32	22	39
Biellese	32	13	10	9	44	42	36
Legnano	32	10	15	7	28	21	35
Treviso	32	13	9	10	32	25	35
Piacenza	32	13	8	11	26	33	34
Rapallo	32	9	16	7	27	20	34
Solbiatese	32	12	10	10	42	36	34
Triestina	32	9	12	11	23	31	30
CRDA	32	9	11	12	27	26	29
Entella	32	9	9	14	20	41	27
Cremonese	32	10	7	15	33	39	27
Trevigliese	32	5	15	12	21	34	25
Parma	32	3	18	11	14	26	24
Mestrina	32	6	11	15	23	35	23
Ivrea	32	6	9	17	27	48	21

IVAN BRATKO 7.

Louis Adamič

... Nič apriorističnega mu ne moti sodbe. On ima pogum stopati pred stvari s prvim očesom, brez doktrin, s katerimi zastruplja evropska izobrazba nastajajoče pisateljske talente. Primum vivere, deinde philosophari — je pri Adamiču psihološki fakt odločilnega pomena: prej je poznal svet nego filozofijo o njem. Pri nas doma je to narobe. To ga v glavnem loči od Duhamela, bistrega opazovalca, ki ga pa teže vsi predsodki kulturne Francije in njene duševne preteklosti. Adamič se brani vsega prevzetega, vsega, česar ne doživi prav na lastni koži, pravi fanatik samovidstva.»*

Dvajset let je ločilo te Župančičeve zapise od dne Adamičeve smrti. V dvajsetih letih se je pisatelj, ki se je poprej ukvarjal predvsem z novo ameriško emigracijo iz evropskih dežel, razmahnil v analitika širokih tokov ameriškega in svetovnega dogajanja; neprestano se je vzpeljal kot jasnovidec, ki se je znašel v zamotanih labirintih zgodovinskih prelomnic in — kar je prav tako važno — takoj delal za to, kar je spoznal. Tudi Amerika mu je postajala pretesna. Ne le «dva kontinenta», ves svet naj bi se ogledal v njegovem «ostro brušenem srcalu». Pravil mi je, da bi rad upodobil junaka, ki bi bil tako rekoč doma v Sovjetski zvezi, Ameriki in Jugoslaviji. Če je le v manjši meri prispeval k temu, da so zavezniki opustili nameravani pohod na Balkan skoz ljubljanska vrata — v večji meri gre zahvala moči narodnoosvobodilnega gibanja in njegove vojske — je že samo to veliko dejanje. «Pustimo, tam bodo že sami opravili!» V takem in v podobnih primerih je ozadje nesoglasij in tožbe zaradi The Dinner at the White House. Za to je vredno odreči se eni ali dvema lepo napisanima knjigama. Še vedno jih je zapustil lepo število! Njegovo delo je služilo politiki in literaturi; akciji in pisani besedi. Zdaj v večji meri prvi, zdaj drugi. Tudi on je ovrgel ponavljajoče se misli o tem, da je to dvoje nezdružljivo v enem samem življenju. The Independent Woman mu je 1938 prisodila «veliko srce, sijajen um in literarno nadarjenost, ki ga je pridružila prvi vrsti ameriških pisateljev».

Po prepričanju ni bil marksist, dasi je poudarjal, da ve to in ono o marksizmu, trden pa je bil v tem, kdo so cokle napredovanja. Odkrival je zaviralce — histerike, norce, gangsterje in spletkarje — in se spopadal z njimi. Manj jasna mu je bila pot, ki pelje naprej, to mu je bilo najtežje. Z nado se je oprijel naprednih gibanj in pri tem ohranjal odprto srce za novo. Adamičevo stališče je plod specifičnih ameriških intelektualnih razmer. In predvsem iz njihovega zornega kota ga lahko ocenjujemo. Čujmo, kaj pravi sam v neobjavljenem gradivu iz svoje zadnje knjige:

«Ko sem bil v novi Jugoslaviji (s tem dajem časopisnemu poročevalcu Westbrooku Peglerju najmanj šest časopisnih kolon gradiva), mi je prišlo na misel tole: Ko bi bil ostal na rodni zemlji in tam živel, bi gotovo hotel postati član Komunistične partije Jugoslavije, kakršno sem videl kot Američan v letu 1949, in to z vsemi njenimi udarnimi učinki in njenimi manjšimi prevarami in napakami. Toda v mladostnih letih sem odšel v Ameriko in postal Američan.. (Ne briga me prav nič, kaj mislita o mojem amerikanizmu Un-American Activities Committee ali Louis Budenz). V Ameriki sem postal, pa če sem bil slab ali dober, politični «maverick». Stalno sem iskal ideje, dogodke in može, kot so Barth, Schweitzer, Malthiessen, Tillich, Nehru, Haldane, John Dewy, Carey McWilliams, Scott Nearing itd. ter vedno presojal, kdo ima res kaj veljave in vrednosti v človeškem življenju».

Zadnje besede v zadnji objavljeni knjigi so značilno njegove: «Klimaks je nabit z antiklimaksom. Ampak morda drži tudi nasprotno. Antiklimaks nosi v sebi klimaks. Samo, ali ni v našem času vsepovsod na pohodu antiklimaks? Ali pa se bo rodil nov klimaks? Ali je mogoče, da se rodi nova svoboda? Težko da. To je utopija! bi zavpili samozvani marksisti in histerični glasovi «svobodnega gospodarstva» v zboru. Prav! Ampak, če se to ne bo zgodilo...

In če bi se zgodilo, bi se moralo zgoditi vsepovsod, v bobneči industrijski revoluciji Amerike, v komaj razviti Jugoslaviji in tudi v Rusiji... Ampak kako? Kako?»

V teh misliih je njegov intelektualni karakter. Bil je fanatik samovidstva in jasnovidec; živel pa je v mejah, ki mu ni uspelo, da bi jih preskočil. Jasnovidec je nekje taval v temi — «groping in the dark» —. «Kako? Kako?»

V «fanatizmu samovidstva» je bila njegova moč in nemoč, dvigal ga je in pritiskal k tlom. Mogoče bi se laže spoprijel z usodnim «Kako?», če bi samovidstvo v večji meri združeval z marksizmom, o katerem je vedel «to in ono». Seveda, ni dežele, v kateri bi bilo kaj takega teže kot v Ameriki v trenutku, ko je bil na pohodu «antiklimaks» in ko je socialistična misel izgubljala na pomenu. Ne mislim, da bi ga to obvarovalo nekaterih zmot in utvar, ki so v njegovem obširnem delu (navsezadnje se jim nihče ne more izogniti in ni zaščitnega sredstva pred njimi!), toda zdi se, da bi si zlasti na vprašanje, pred katerim se sam ustavlja — «Kako?» — laže odgovoril.

*) Oton Župančič: Adamič in slovenstvo.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 - II., Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DŽS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 503-3-85 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir. — Mali oglasi 40 lir beseda. — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst.